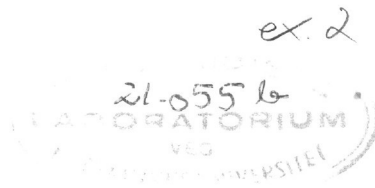

Handwritten: Håndbogsstatistik

Betænkning om ændring af tilskudssystemet for Færøerne

*Afgivet af det af statsministeriet den 24.
oktober 1977 nedsatte udvalg vedrørende
ændring af tilskudssystemet for Færøerne*

BETÆNKNING NR. 881
KØBENHAVN 1979

trykt på genbrugspapir

ISBN 87-503-3045-4
Danmarks Statistiks trykkeri

INDHOLDSFORTEGNELSE.

	Side
Kapitel 1. Indledning	5
Kapitel 2. Beslutningskompetence og finansiering indenfor den offentlige sektor på Færøerne.	8
2.1 Indledning	8
2.2 Det sociale område	10
2.3 Sundhedsområdet	14
2.4 Undervisningsområdet	16
2.5 Transport- og kommunikations-området	20
2.6 Administrationsområdet	21
2.7 Kirken	21
2.8 Politiet	22
2.9 Andet	22
Kapitel 3. Behovet for en reform - kritik af det bestående system.	24
3.1 Den generelle problemstilling	24
3.2 Forskellige principper for overførsler	24
3.3 Hvilke formål skal "overførselsmekanismen" tilgodese?	25
3.4 I hvilken udstrækning opfylder et refusionssystem og et system med generelle tilskud de opstillede målsætninger?	27
3.5 Overførslerne fra statskassen til Færøerne.	27
Kapitel 4. Forslag til tilskudsreform.	30
4.1 Principperne for forslaget om ændring af de hidtidige tilskudsformer.	30
4.2 De enkelte områder.	31
4.2.1 De sociale pensioner	
4.2.2 Social-, sygehus- og undervisningsvæsenet	
4.2.3 Anlægsudgifter	
4.2.4 Tilskud til andre driftsudgifter	
4.2.5 Færøernes seminarium	
4.2.6 Statens uddannelsesstøtte	
4.2.7 Statens tilskud til færøsk administration	
4.2.8 Færøernes fiskerilaboratorium	
4.3 Udvalgets forslag til tilskudssystem indenfor visse af statens udgiftsområder på Færøerne.	34

Kapitel 5.	Regulering af generelle tilskud	Side 37
	5.1 Indledning	37
	5.2 Automatisk regulering af et generelt tilskud	37
	5.2.1 Hensyntagen til indkomstudviklingen på Færøerne og i Danmark	
	5.2.2 Regulering med henblik på bevaring af et generelt tilskuds købekraft	
	5.3 Udvalgets forslag til reguleringsmetode.	39
Bilag 1,1	Hjemmestyrelovens §§ 2,3,6 og 9, oversigt over liste A og B samt angivelse af overtagne områder.	40
Bilag 11,1	Sammenligning af reguleringer med danske og færøske pristal.	44
Bilag 11,2	Lovhjemmel og finanslovsbevilling for de af statens udgifter, der er nævnt i kapitel 2.	49
Bilag 111,1	Oversigt over arten af statslig finansiering på de områder, der er nævnt i kapitel 2.	55
Bilag 111,2	Generelle tilskud til de danske kommuner og det grønlandske hjemmestyre.	58
Bilag V,1	Statistiske kilder.	60

Kapitel 1. Indledning.

Statsministeren nedsatte den 24. oktober 1977 et udvalg med det formål at få foretaget en undersøgelse af behovet og mulighederne for en ændring af det nugældende system for statskassens finansiering af offentlige udgifter på Færøerne.

Nedsættelsen af udvalget skete med baggrund i et ønske fra regeringen om i samarbejde med det færøske hjemmestyre at søge gennemført en ajourføring og forenkling af det eksisterende tilskudssystem for overførsler fra Danmark til Færøerne.

Udvalget fik til opgave:

"at undersøge behovet for en tilskudsreform, herunder påpege eventuelle mangler ved det nuværende system for overførsler af midler fra staten til Færøerne indenfor de enkelte udgiftsområder,

at foreslå ændringer i tilskudssystemet og herunder overveje, hvorvidt generelle tilskud indenfor de enkelte områder med fordel vil kunne erstatte det nuværende tilskudssystem, idet det forudsættes, at der ikke sker væsentlige ændringer af statens totale udgifter til Færøerne og

at overveje, hvorledes eventuelle tilskud vil kunne reguleres".

Det forudsattes derudover, at udvalgets arbejde koncentreredes om statens bidrag til anlægs- og driftsudgifter og anlægs- og driftstilskud til områder, der kan overtages, men ikke er overtaget som særanliggende, at de eksisterende ordninger til dækning af kommunernes og erhvervslivets lånebehov opretholdes, samt at lån til hjemmestyret til offentlige investeringer indenfor særanliggender fortsat alene ydes af Investeringsfonden for Færøerne. I bilag 1,1 er de relevante paragraffer i hjemmestyreloven anført tilligemed en oversigt over, hvilke områder indenfor liste A og liste B, der er overtaget/ikke overtaget som særanliggender.

Som formand for udvalget udpegedes formanden for det rådgivende udvalg vedrørende Færøerne, rigsstatistiker N.V. Skak-Nielsen. Udvalgets øvrige medlemmer blev rigsombudsmand Leif Groth, udpeget af statsministeriet, kontorchef Johan Djurhuus og kontorchef Einar Kallsberg, begge udpeget af Færøernes landsstyre samt ekspeditionssekretær A.

Rossen, udpeget af finansministeriet. Sekretariatet har bestået af fuldmægtig i Danmarks Statistik Vøgg Løwe Nielsen, fuldmægtig i budgetdepartementet Anders Eldrup og fuldmægtig i statsministeriet Lars Teit Hansen.

Udvalget indledte sit arbejde med at foretage en gennemgang af det eksisterende finansierings- og beslutningskompetencemønster indenfor den offentlige sektor på Færøerne, jf. kapitel 2. På baggrund heraf har udvalget fremdraget de udgiftsområder, hvor behovet for en ændring af tilskudssystemet findes påkrævet. Kritikken af de eksisterende regler er dels begrundet med administrative forhold, dels med forholdet mellem den besluttende og den finansierende myndighed, jf. kapitel 3.

Udvalget har ikke fundet anledning til at foreslå ændringer indenfor kirkeministeriets, justitsministeriets, forsvarsministeriets og miljøministeriets områder, ligesom de statsvirkksomheder (såsom luft-havnen på Vagar), der findes på Færøerne, ikke foreslås berørt af en ændring af tilskudssystemet på nuværende tidspunkt. Det er først og fremmest de 3 store udgiftsområder: Socialvæsen, undervisningsvæsen og sundhedsvæsen, der berøres af udvalgets forslag om en reform af tilskudssystemet. Hertil kommer nogle mindre udgiftsområder indenfor statsministeriets område samt Færøernes fiskerilaboratorium. Udvalgets forslag for de enkelte udgiftsområder er detaljeret gennemgået i kapitel 4.

I kapitel 5 er der gennemgået en række muligheder for, hvorledes et eventuelt generelt tilskud kan reguleres. Udvalget har fundet, at en regulering på grundlag af de forventede pris- og lønstigninger vil være den mest hensigtsmæssige løsning. Den automatiske regulering bør efter udvalgets opfattelse kombineres med en mulighed for forhandlinger om tilskuddets størrelse, når særlige økonomiske forhold, specielt en væsensforskellig udvikling i Danmark og på Færøerne, tilsiger dette. Initiativ til sådanne forhandlinger skal kunne komme fra både dansk og færøsk side.

Udvalget har i sit forslag til en reform af det gældende tilskudssystem måttet tage udgangspunkt i de bestående tilskudsordninger med hel eller delvis finansiering over det danske bevillingssystem. Der er således ikke taget stilling til eventuelle fremtidige ønsker vedrørende nye områder eller ændringer i bestående og finansieringsformen herfor.

Udvalgets forslag vil medføre ændringer i en række love indenfor socialministeriets, indenrigsministeriets og undervisningsministeriets områder samt ændring af forskellige aftaler mellem staten og hjemme-

styret. Det foreslås, at det generelle tilskud til Færøerne gennemføres ved en statsministeriel lov, medens ændringer i procentsatserne reguleres ved ændringer i de enkelte love. Udvalget har holdt 4 møder.

Johan Djurhuus

Leif Groth

Einar Kallsberg

A. Rossen

N . V. Skak-Nielsen
formand

Anders Eldrup Lars Teit Hansen Vøgg Løve Nielsen

Kapitel 2. Beslutningskompetence og finansiering indenfor den offentlige sektor på Færøerne.

2.1 Indledning.

En vurdering af behovet for ændring af de nugældende tilskudsformer for statens udgifter på Færøerne forudsætter en beskrivelse af både finansieringsformen for de enkelte udgiftsarter, og af hvilke instanser der i de enkelte tilfælde har den besluttende kompetence. Udvalget har i overensstemmelse med kommissoriet koncentreret sig om de statslige tilskudsformer indenfor de sagsområder, der kan overtages, men ikke er overtaget som særanliggende.

De tre hovedområder her er socialvæsen, sundhedsvæsen og undervisningsvæsen.

Hjemmestyret har på disse tre områder overtaget administrationen med hjemmel i hjemmestyrelovens § 9, i henhold til hvilken der efter forhandling kan træffes aftale om, at det færøske hjemmestyre for så vidt angår fællesanliggender, kan "give de nærmere bestemmelser for de særlige færøske forhold og overtage administrationen af det pågældende område".

Administrationen af socialvæsenet blev overtaget med virkning fra 1. april 1975, administrationen af sygehusvæsenet blev overtaget med virkning fra 1. april 1977, og endelig blev administrationen af undervisningsvæsenet overtaget med virkning fra 1. august 1979.

Ved overtagelsen af administrationen af socialvæsenet blev den daglige administration, der hidtil havde henhørt under rigsombudets sociale afdeling, overført til en særlig institution under landsstyret, "Almannastovan". Ved ændringer i de gældende rigslove for området blev de beføjelser, der hidtil hovedsagelig havde henhørt under rigsombudet, henført til Almannastovan, medens udstedelsen af generelle forskrifter og en række ankebeføjelser, der havde henhørt under socialministeriet, blev henført til Færøernes landsstyre. Området er stadig reguleret ved rigslove, der dog er særlige for Færøerne.

I henhold til § 1 i lov nr. 621 af 22. december 1976 for Færøerne om sygehusvæsenet varetages sygehusvæsenet på Færøerne af hjemmesty-

ret. Loven bekræfter herved den siden krigen reelt herskende tilstand, hvor sygehusbestyrelserne og landsstyret/lagtinget inden for rimelige bevillingsrammer var initiativtagende med hensyn til beslutninger om, hvilke opgaver sygehusvæsenet skulle påtage sig og med hensyn til udbygning af sygehusvæsenet. Ved loven blev statshospitalet i Tórshavn indkorporeret i det almindelige sygehusvæsen og er nu en psykiatrisk afdeling ved landssygehuset.

Med hjemmel i lov for Færøerne nr. 51 af 14. februar 1979 om folkeskolen, lov for Færøerne nr. 52 af 14. februar 1979 om læreruddannelsen, lov for Færøerne nr. 53 af 14. februar 1979 om fritidsundervisning m.v. og lov for Færøerne nr. 54 af 14. februar 1979 om handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler overføres administrationen af de omhandlede områder fra undervisningsministeren, rigsombudsmanden på Færøerne og Færøernes skoledirektion til Færøernes hjemmestyre fra 1. august 1979. Disse love er rammelove, og de forhold inden for undervisningsvæsenet, der ikke er reguleret ved rammelovene, skal reguleres ved lagtingslove. Lagtingslov for folkeskolen og lagtingslov om undervisningsvæsenets administration er vedtaget og trådt i kraft.

Systemet i statens tilskud til og refusioner af forskellige offentlige udgifter for Færøerne er bygget op af en række komponenter, der har deres udspring i den tid, da Færøerne var dansk amt, og er derfor fastlagt ud fra de refusionsordninger, der dengang var gældende i Danmark, omend satser og procentdele kunne være anderledes. I flere tilfælde er der efter hjemmestyrelovens gennemførelse foretaget revisioner af reglerne, hvilket på mange områder har medført en forenkling af tilskudsberegningen. Dette gælder adskillige af tilskudsordningerne inden for socialvæsen og undervisningsvæsen.

Inden for socialvæsenet kan således nævnes, at tilskudsbestemmelserne i lov nr. 146 af 31. marts 1949 for Færøerne om aldersrente og lov nr. 147 af samme dato om invalideforsikring for de to områder afløste et system af præmier og tilskud fra stat og kommuner, svarende til det daværende danske, med et generelt tilskud fra staten på 50%, medens de resterende 50% skulle udredes efter hjemmestyrets nærmere bestemmelse. Denne refusionssats på 50% har været gældende siden, idet der dog med folkepensionens indførelse i 1959 og indtil 1970 blev etableret et system med et pensionsbidrag opkrævet som en procentdel af de færøske skattepligtige indtægter, samt 4/7 statstilskud til resten af udgifterne.

Tilskudsbestemmelserne for udgifterne i henhold til lov om offentlig forsorg er struktureret som tilskudsbestemmelserne i de forsorgslove, der tidligere gjaldt i Danmark, omend refusionssatserne er afvigende.

På Færøerne har man bibeholdt sygekasserne, og der ydes statsrefusion til visse udgiftsgrupper efter de regler, der gjaldt i Danmark før sygekassernes afskaffelse her.

Indenfor undervisningsvæsenet byggede tilskuddet til lærerlønninger indtil ikraftsættelsen af lov nr. 199 af 12. april 1949 om tjenestemænd m.fl. i folkeskolen på Færøerne på et system med refusion fra stat og amtsfond til de forskellige lønbestanddele, svarende til det daværende danske system, idet refusionssatserne dog var lidt anderledes. Ved nævnte lov, der i dette spørgsmål henviste til hjemmestyrelsen, blev statens refusion fastsat til 50% af udgifterne, og denne andel blev ved lov nr. 210 af 18. maj 1960 forhøjet til 55% under hensyntagen til en ved loven gennemført væsentlig forhøjelse af lønningerne. 1960-loven forenkede også beregningen af refusionen af udgifterne til pensioner, idet en række refusioner til de forskellige pensionsdele afløstes af een refusionssats på 80%.

Nedenfor er beslutningskompetence og finansiering beskrevet mere detaljeret for de enkelte hovedsektorer inden for de pågældende sagsområder. For de enkelte områder er der anført regnskabstal for finansåret 1977/78.

2.2 Det sociale område.

Af de samlede udgifter til sociale formål i videre forstand afholdt staten 80,3 mill. kr. eller 43,6%. Landskassen afholdt 69,0 mill. kr. (37,5%), kommunerne 14,4 mill. kr. (7,8%), medens der fra anden side (medlemskontingenter m.v.) afholdtes 20,4 mill. kr. (11,1%).

Udgifterne indenfor socialvæsenet afholdtes som hovedregel med 50% fra statens og 50% fra færøsk side. Som det vil fremgå af bemærkningerne under de enkelte udgiftsarter, er der undtagelser fra denne fordeling.

Den færøske andel af udgifterne i henhold til lovene om invalidepension m.v., offentlig forsorg, børneforsorg og børnebidrag afholdes i.h.t. lagtingslov med 5/6 af landskassen, medens 1/6 reparteres på kommunerne. Loven bestemmer, at fordelingen efter loven om folkepension er 9/10 fra landskassen og 1/10 fra kommunerne. Kommunernes andel fordeles med 50% efter folketal og 50% efter skatteindtægt, jf. lagtingslov nr. 74 af 24. oktober 1978. Satserne for størrelsen af pensioner m.v. er fastsat i de pågældende rigslove og pristalsreguleres

efter de samme regler, som er gældende for tilsvarende pensioner i Danmark, dvs. med procentvis regulering for hver 3 points, det danske reguleringspristal stiger. I bilag 11,1 er der undersøgt effekten af at anvende det færøske pristal som alternativ regulator.

Et under socialministeriet nedsat stående udvalg behandler løbene de sociale spørgsmål for Færøerne og forbereder almindeligvis forslag til sociale love, hvorefter de af landsstyret forelægges lagtinget. På grundlag af lagtingets og landsstyrets behandling forelægger regeringen herefter lovforslag i folketinget.

Afgørelser om tilkendelse af invalidepension og revalideringsydelse og ulykkesforsikringserstatninger træffes af Færøernes ulykkesforsikringsråd, der består af sorenskriveren som formand, landslægen og 3 af lagtinget valgte medlemmer. Rådets afgørelser kan indankes for Den sociale Ankestyrelse i København.

De enkelte udgiftsarter:

Folkepension (LB 542 1976), udgør den største udgiftspost med 77,2 mill. kr. Staten afholder 50% i henhold til lovens § 34.

Invalidepension (LB 541 1976), herunder invaliditets- og revalideringsydelse, udgjorde 33,3 mill. kr., hvoraf statskassen afholdt 50% i henhold til lovens § 36.

Størrelsen af den enkelte folke- og invalidepensionists pension fastsættes efter objektive regler. Almannastovan kan dog på grundlag af foreliggende oplysninger om indtægt, civilstand, formue m.v. give visse tillæg.

I medfør af folkepensionslovens § 29 refunderer staten 40% af de samlede udgifter (på ialt 3,4 mill. kr.) til drift af alderdoms- og plejehjem.

Landskassen betaler 45% af udgifterne og de kommuner, der står bag vedkommende hjem, betaler de resterende 15%.

Foruden plejepladser på sygehusene er der alderdomshjem i Tórshavn og alderdoms- og plejehjem i Midvágur og Tvøroyi. Disse hjem er under regnskabsmæssigt tilsyn af Almannastovan, der godkender budgetter og regnskaber (herunder personalets normering og lønningsforhold), eventuelt efter forelæggelse for landsstyret.

I udgiften til folke- og invalidepension indgår endvidere en henlæggelse til opførelse af alderdoms- og plejehjem med 4% af den udbetalte folke- og invalidepension i det foregående regnskabsår, ialt fra staten 1,9 mill. kr. Landsstyret træffer afgørelse om midlernes benyttelse. Der foreligger vidt fremskredne planer om opførelse af

hjem i Klaksvik og Runavik og overvejelser om hjem i Tórshavn. Af disse midler afholdes 90% af anlægsudgifterne, medens de 10% afholdes fra lokal side (kommunerne).

Reglerne om enkepension er indeholdt i lov for Færøerne om offentlig forsorg og bestemmer, at enker har ret til enkepension (af samme størrelse som folkepensionen til personer under 67 år), såfremt de har børn under 18 år. Staten afholder 50% af disse udgifter, ialt 1,5 mill. kr. (LB 131 1977). Fra 1. oktober 1977 ydes en tillægsydelse, der udelukkende finansieres af landskassen.

Almindelig underholdshjælp og hjælp til enlige forsørgere (LB 131/1979) udgjorde ialt 6,5 mill. kr. Udgiften afholdes med 1,6 mill. kr. af statskassen, idet der for disse former for hjælp - såkaldt transbestemt hjælp - gælder den særegel, at statskassen kun deltager i udgiften med 25%, medens 75% afholdes fra færøsk side.

Størrelsen af sådan hjælp fastsættes i praksis til (eller med udgangspunkt i) folkepensionens grundbeløb.

Afgørelse om hjælpens størrelse i det enkelte tilfælde træffes af Almannastovan, når bortses fra kommuner med mere end 2.000 indbyggere. I disse kommuner - for tiden Tórshavn, Klaksvik og Tvøroyi kommuner - træffes afgørelsen af den kommunale socialforvaltning. Almannastovan foretager i et vist omfang kritisk revision af ydelserne, og kommunerne får ved regnskabsårets afslutning udgifterne godtgjort fuldtud ved Almannastovans foranstaltning.

Lov om offentlig forsorg (LB 131 1977) for Færøerne omfatter også regler om hjemmehjælp. Administrationen foretages af Almannastovan, og staten refunderer 50% af udgifterne, i 1977/78 2,6 mill. kr. Hjemmehjælpen er under fortsat udbygning. Udgiften omfatter foruden løn til hjemmehjælpere også ledelsen og fornødne materialer etc.

I henhold til forsorgsloven ydes derudover hjælp til opdragelse, underhold, kur og pleje for åndssvage og andre særlig svagtbegavede, epileptikere, vanføre, talelidende, svært læsesvage, blinde og svagtsynede, døve og tunghøre, for så vidt de skal undergives behandling på statsinstitution eller en statsanerkendt institution eller af sådanne institutioner anbringes under vedvarende tilsyn i kontrolleret familiepleje. Staten afholder alle udgifter. Disse udgjorde i 1977/78 5.000 kr.

Samme lov giver mulighed for støtte til personer, der i hjemmet forsørger et barn med en fysisk eller psykisk lidelse eller personer, der lider af visse sygdomme som fx tuberkulose eller børnelammelse. Staten refunderer 50% af udgifterne eller 0,3 mill. kr.

Forsorgsloven indeholder hjemmel til at yde hjælp i anledning af trang, der opstår som følge af ødelæggelse eller rømning af beboelseslejligheder, fabriksanlæg m.v. på grund af krigsmæssige begivenheder. Der var ingen udgifter i 1977/78, men reglerne for finansiering er, at staten refunderer 60% af de udgifter, der måtte opstå.

Forskudsvis udbetaling af børnebidrag og udbetaling af bidrag til børn af enker m.fl. (LB 12 1978). Administrationen foretages af Almanastovan, og staten betaler 50% af udgifterne, eller 1,2 mill. kr.

Udgifterne til børneforsorg (LB 130 1977) udgør ialt 10,2 mill. kr.

De falder i 3 grupper:

- a) Udgifter til børns anbringelse i private hjem og til støtte ved ophold i eget hjem, ca. 0,5 mill. kr. Disse udgifter fastsættes i det enkelte tilfælde af vedkommende børneværnsudvalg og finansieres med 50% af staten og 50% fra færøsk side.
- b) Udgifter ved drift af Føroya Barnaheim, der er en selvejende underskudsdækket institution, ca. 3,5 mill. kr., hvoraf staten betaler 50%.

Hjemmet er under regnskabsmæssigt tilsyn af Almanastovan. Afgørelse om børns optagelse på hjemmet træffes af vedkommende børneværnsudvalg.

- c) Offentlige tilskud til børnehaver og vuggestuer, ca. 6,2 mill. kr. Af disse daginstitutioners udgifter afholdes 30% af forældrenes betaling (hel eller delvis friplads kan dog bevilges efter tilsvarende regler som i Danmark), medens de offentlige tilskud udgør 40% fra statskassen og 30% fra vedkommende kommune. Ejendomsudgifter afholdes dog med 4/7 af statskassen og 3/7 af vedkommende kommune. Socialstyrelsen fører tilsyn med institutionerne, bl.a. med hensyn til normeringer og regnskab.

Skúlin á Trødní (Færøernes Specialskole) underviser børn og voksne med så godt som alle handicap. Afgørelse om optagelse på skolen træffes af skolens organer, herunder et særligt visitationsudvalg. Den er en selvejende institution under tilsyn af Socialstyrelsen, Landsstyret og Undervisningsministeriet. Driftsudgifterne afholdes med 75% af statskassen og 25% af landskassen, ialt 6,2 mill. kr. Skolen er nybygget, og anlægsudgiften er afholdt efter samme fordelingsnøgle som driftsudgifterne, idet dog staten har finansieret landskassens udgifter i form af et langfristet statslån, og statskassens andel er ydet som et rente- og afdragsfrit lån til skolen. I 1977/78 udgjorde anlægsudgifterne 0,6 mill. kr.

Åndssvageforsorgen, hvis udgifter udgjorde 2,9 mill. kr., er en ren statsforsorg, således at udgifterne afholdes udelukkende af statskassen. Af udgifterne udgør 2,2 mill. kr. betaling til landssygehuset i Tórshavn, hvor der pr. 31. marts 1978 var 31 klienter. I tilknytning til åndssvageforsorgen drives fra 1. december 1977 et aflastnings- og fritidshjem med hensyn til hvilket det er aftalt, at udgifterne afholdes med halvdelen af statskassen og halvdelen fra færøsk side. De samlede udgifter udgjorde 0,2 mill. kr. I ovennævnte udgifter indgår ikke statslige udgifter, der er afholdt i Danmark vedrørende færøske klienter. Med særforsorgens udlægning i Danmark pr. 1. januar 1980 sker der for færøske særforsorgsklienter, der har ophold på institution i Danmark, den ændring, at udgifterne ved institutionsophold afholdes af de færøske myndigheder med kompensation fra staten for merudgifterne herved. Kompensationen vil i første omgang blive ydet ved, at der ydes fuld statsrefusion for udgifterne, jf. iøvrigt punkt 4.2.2.

Sygekasserne, hvis udgifter i 1977 udgjorde 16,5 mill. kr., modtager statstilskud (LB 544 1977) efter særlige regler, bl.a. under hensyn til arten af sygekassernes udgifter. Det udgjorde 4,0 mill. kr. eller 24,2% af sygekassernes udgifter, der iøvrigt afholdes af medlemskontingenter.

Midlerne til drift af ulykkesforsikringsrådet ydes fuldt ud af staten.

Dagpenge ved sygdom, tilskadekomst eller fødsel er gennemført ved lov nr. 644 af 13. december 1978.

Loven administreres af Almannastovan. Staten refunderer 40% af udgifterne til dagpengeordningen med fradrag af indtægterne fra de frivillige sikringer, landskassen afholder resten af udgifterne. Bidragene til denne frivillige sikring (anden erhvervsindtægt end lønindtægt samt husligt arbejde) skal dække 3/4 af udgifterne.

Statskassen har udgifter til personer bosiddende på Færøerne, der er tilsluttet børneforsorgens pensionsordning (under 0,1 mill. kr.). Statskassen afholder alle pensionsudgifterne hertil.

2.3 Sundhedsområdet.

De samlede udgifter til sundhedsvæsenet var 99,1 mill. kr., fordelt med 47,5 mill. kr. eller 47,9% til staten, 29,0 mill. kr. eller 29,3% til landskassen, 6,0 mill. kr. eller 6,0% til kommunerne og 16,6 mill. kr. eller 16,8% til sygekasserne.

Administrationen af sygehusene, dvs. Landssygehuset i Tórshavn, herunder det tidligere statshospital samt Klaksvig og Suderø sygehuse

varetages af hjemmestyret. Statens tilskud til sygehusene består i henhold til lov nr. 621 af 22. december 1976 for Færøerne om sygehusvæsenet af et udligningstilskud vedrørende det tidligere statshospital på oprindeligt 10,1 mill. kr. (svarende til nettoudgifterne ved driften af statshospitalet i finansåret 1976/77), der årligt reguleres i overensstemmelse med ændringerne i den danske bruttofaktorindkomst (excl. offentlige ydelser) samt et tilskud på 50% af nettodriftsudgifterne herudover.

Sygehusenes driftsudgifter var 77,8 mill. kr., fordelt med 60,1 mill. kr. på Landssygehuset, 11,4 mill. kr. på Klaksvig sygehus og 6,3 mill. kr. på Suderø sygehus. Statens samlede andel var 47,8 mill. kr. (incl. efterregulering på 2,8 mill. kr. kontant i regnskabsåret 1978) eller 61,4% og landskassens andel 28,1 mill. kr. eller 36,2%, medens sygekasser o.a. ydede 1,9 mill. kr. eller 2,4%. Sygekassernes bidrag er nu bortfaldet. De tre sygehuse ledes af hver sin bestyrelse bestående af fem medlemmer, tre valgt af lagtinget, et af landsstyret og et af indenrigsministeren. Herudover er nedsat et planlægningsudvalg for Færøernes samlede sygdomsvæsen.

Bestyrelsen afgiver indstilling om de årlige budgetter, normeringer af stillinger, oprettelse af nye afdelinger og eventuelle udbygninger til sygehusdirektøren og landsstyret. De årlige budgetter fremsendes af landsstyret til lagtinget.

Landslægen er statstjenestemand, og de med embedet forbundne udgifter, der var 0,3 mill. kr., afholdes fuldt ud af statskassen.

Kommunelægerne aflønnes med et honorar, der pr. 1. oktober 1978 udgjorde ca. 61.000 om året. Udgiften hertil deles mellem staten, landsstyret og kommunerne i lægedistriktet, således at staten betaler 50%, medens landskassen og de pågældende kommuner deler de resterende 50%.

Statens udgifter til kommunelæger var 0,5 mill. kr. Kommunelægestillingerne er oprettet og distrikterne fastlagt ved finansudvalgsbeslutning efter indstilling fra landslægen, rigsombudsmanden på Færøerne og Færøernes landsstyre. Kommunelægerne ansættes af rigsombudsmanden efter indstilling fra kommunalbestyrelserne i distriktet og landslægen. Udover honoraret ydes, indenfor et maksimumsbeløb, tilskud til flytteudgifter. Staten dækker 2/3 heraf, landskassen 1/3.

Jordemødrene har hidtil været tjenestemandsansatte i henhold til særlig lovgivning, men efter at landsstyret ved en ændring af den gældende jordemoderanordning med virkning fra 1. oktober 1976 har overtaget regelfastsættelsen vedrørende jordemødrenes løn-, pensions- og ansættelsesforhold, er de allerede ansatte jordemødre blevet ind-

placeret i et færøsk tjenestemandssystem. Udover den faste løn, der ydes med 55-65% af fuld løn, får jordemødrene en ydelse pr. fødsel. Lønudgifterne til jordemødrene deles som for kommunelægerne med 50% til staten og 50% til landskassen og de pågældende kommuner. De samlede udgifter til jordemødrene var for staten 0,7 mill. kr. Antallet og afgrænsningen af jordemøderdistrikterne bestemmes af landsstyret efter forhandlinger med landslægen og kommunerne og med rigsmyndighedernes godkendelse. Besættelse af stillinger foretages af rigsombudsmanden efter forhandlinger med landsstyret og landslægen.

Der er for tiden ingen lov om hjemmesygepleje på Færøerne, og der ydes derfor intet statstilskud til de ansatte hjemmesygeplejersker.

Indenrigsministeriet fastsætter honorarer og befordringsgodtgørelser i forbindelse med reglerne om svangerskabshygiejne. Statskassen betaler udgifterne, der udgør 0,3 mill. kr., fuldtud.

Lønudgifterne til spædbørnssundhedsplejen dækkes med halvdelen af staten, medens de resterende udgifter afholdes af kommunerne. Statens udgifter hertil var 0,1 mill. kr., idet der for tiden alene er ansat sundhedsplejersker i Tórshavn. Ansættelse af sundhedsplejersker foretages af kommunerne.

Honorarer for lægeundersøgelser af børn fastsættes af indenrigsministeriet og betales med 50% af staten og 50% af den pågældende kommune. De samlede udgifter udgjorde 0,5 mill. kr.

Udgifterne til skolelægeordningen afholdes af kommunerne samt af statskassen. Statskassens andel udgør maksimalt 50% af udgifterne for ordningen og beregnes på grundlag af honorarer m.v. pr. person. Statens tilskud på 0,2 mill. kr. dækker ca. 1/3 af de samlede lønudgifter til ordningen.

Andre sundhedsudgifter på Færøerne: Udgifter i henhold til epidemiloven, loven om bekæmpelse af kønssygdomme og loven om vaccinationer mod polio og difteri. For de to første loves vedkommende er det lovbestemt, hvilke foranstaltninger der skal foretages, og udgifterne refunderes med henholdsvis 50-75% og 100% af statskassen. Forsåvidt angår vaccinationer, ydes der statsrefusion med 50 - 100%. Landsstyret afholder på disse områder resten af udgifterne. Lægehonorarerne fastsættes af indenrigsministeriet. Statens udgifter til disse områder udgjorde 0,2 mill. kr.

2.4 Undervisningsområdet.

De samlede driftsudgifter til undervisningsvæsenet på Færøerne var 99,2 mill. kr. (excl. uddannelsesstøtte), fordelt med 68,8 mill.

kr. på folkeskolen, 2,9 mill. kr. på friskolerne, 16,6 mill. kr. på gymnasiet, seminariet, akademiet, friskolerne, folkehøjskolen og aftenskolerne samt 10,9 mill. kr. på erhvervsskolerne.

Udgifterne er fordelt med 45,2 mill. kr., eller 45,6% på statskassen, 37,2 mill. kr., eller 37,5% på landskassen, 15,5 mill. kr., eller 15,6% på kommuner og 1,3 mill. kr., eller 1,3% på private.

Landsstyret er den øverste myndighed inden for undervisningsvæsenet på Færøerne (jvf. lagtingslov nr. 58 af 2. oktober 1978). Landsstyret udøver sin virksomhed gennem et undervisningsråd og et undervisningsdirektorat.

Undervisningsrådet består af 5 medlemmer. Lagtinget vælger 4 medlemmer, medens landsstyret udpeger det 5. medlem, der samtidig er formand for rådet.

Undervisningsrådet skal afgøre alle generelle spørgsmål, idet dog afgørelsen af mindre betydningsfulde generelle spørgsmål efter nærmere fastsatte retningslinier kan overlades til direktoratet.

Direktoratet afgør alle enkeltsager, idet dog mere betydningsfulde enkeltsager skal meddeles rådet eller af direktoratet kan forelægges til afgørelse i rådet.

Den betydeligste udgiftspost på folkeskolens budget er lærerlønningerne. Af de samlede udgifter på 47,9 mill. kr. dækkede staten 25,9 mill. kr. og landskassen 22,0 mill. kr., idet staten betaler 55% af lærerlønningerne og landskassen 45%. I disse udgifter indgår også skolekonsulenternes løn, der ligeledes refunderes med 55% af staten.

Lærernes lønningsforhold m.m. er fastsat i henhold til lov nr. 65 af 8. marts 1972 om tjenestemænd m.fl. i folkeskolen på Færøerne, der for så vidt angår principperne for fastlæggelse af grundløn og forskellige tillæg svarer til den danske tjenestemandslov. Fastlæggelsen af disse lønendes størrelse sker ved aftale mellem den færøske lærerforening og landsstyret. Der er færøsk pristalsregulering for lærerlønninger.

De berørte kommunale skolekommissioner (forbundsskolekommissioner) afgiver forslag til normering af stillinger inden for folkeskolen til undervisningsrådet. Dette behandler forslagene og opretter een gang om året et antal stillinger på grundlag af indstillingerne og en vurdering af lærerbehovet i de forskellige områder, hvor der især tages hensyn til antallet af børn og deres aldersfordeling. Herudover er der som et led i aftalen mellem landsstyret og lærerforeningen i år oprettet et antal viceinspektørstillinger.

Ansættelserne af lærere/overlærere og viceinspektører foretages af undervisningsrådet efter indstilling fra skolekommissionen. Undervisningsrådet er frit stillet, men skal dog, hvis indstillingen fra skolekommissionen er eenstemmig, følge denne.

Når de nødvendige ændringer i lærerlønningsloven er gennemført, ansætter landsstyret skoleinspektører efter indstilling fra undervisningsrådet.

Pensioner til lærere udredes med 80% af statskassen og 20% af landskassen. Af de samlede udgifter på 4,2 mill. kr. dækkede staten 3,4 mill. kr. og landskassen 0,8 mill. kr. Pensionerne er lovbestemte og pristalsreguleres efter det danske reguleringspristal.

Udgifterne til skolernes drift afholdes for den altovervejende dels vedkommende, 12,7 mill. kr. af 12,8 mill. kr., af kommunerne. Skolekommissionen er ansvarlig for driften inden for den kommunale bevillingsramme. Det resterende beløb vedrører dels statens andel af udgifterne til skolesundhedsordningen, jf. afsnittet om sundhedsvæsenet, dels tilskud til 8.-10. klasserne, hvor statskassen og landskassen betaler et bestemt beløb pr. time (loven om fritidsundervisning).

Endelig kan nævnes, at stats- og landskassen kan yde tilskud til skolekørsel. Tilskuddene er normalt på 50% af de samlede udgifter, men der er i enkelte tilfælde ydet højere tilskud. Dette tilskud deles ligeligt mellem statskassen og landskassen. De samlede udgifter var 3,2 mill. kr., hvortil staten ydede tilskud på 0,9 mill. kr.

Udgifterne til særundervisning refunderes af statskassen med 16 2/3%, men udgifterne hertil udgjorde i 1977/78 under 0,1 mill. kr.

De resterende udgifter i forbindelse med folkeskolen, 0,6 mill. kr., dækker kursusudgifterne til lærere m.v. og afholdes med 0,5 mill. kr. af landskassen. Statens andel består hovedsagelig af tilskud til Færøernes pædagogiske studiesamling, hvor statskassen yder et mindre tilskud (for tiden fast) til delvis dækning af udgifterne. Hertil kommer et mindre beløb vedrørende ferieudveksling af skolebørn, der helt og holdent administreres via undervisningsministeriet.

To private skoler får i henhold til tekstanmærkning på finansloven et tilskud på 85% af lærerlønningerne. Tilskuddet udgjorde 2,0 mill. kr. ud af samlede udgifter på 2,9 mill. kr. Skolerne er godkendte af undervisningsministeriet, landsstyret og skoledirektionen og er under tilsyn af skolekommissionen. Nye private skoler skal godkendes af undervisningsrådet. Spørgsmålet om eventuelt statstilskud til sådanne afgøres i hvert enkelt tilfælde.

Færøernes seminarium er et statsseminarium. Samlede driftsudgifter 5,1 mill. kr. Undervisningsrådet afgiver indstilling til undervisningsministeriet om undervisningsplaner, oprettelse af lærerstillinger, læreransættelser og eventuel udbygning.

Færøernes maskinskole er en selvejende institution, der modtager statsstøtte svarende til de samlede udgifter, der var 1,3 mill. kr. Den ledes af en bestyrelse med repræsentanter for landsstyret og mester- og fagforeninger. Normering af lærerstillinger, udbygning og undervisningsplaner godkendes af de færøske undervisningsmyndigheder efter indstilling fra bestyrelserne.

Handelsskolen og de tekniske skoler er selvejende institutioner, der modtager statsstøtte med 80% af de samlede udgifter på 6,5 mill. kr. Udgifterne ved undervisningen ved skolernes eksamensafdelinger dækkes dog med 100% fra statskassen, som også yder et tilskud til befordring af elever på 0,1 mill. kr.

Ledelsen består af repræsentanter for landsstyret og mester- og fagforeningerne. Derudover er der i bestyrelsen for handelsskolen repræsentanter for Tórshavn og Klaksvig kommuner og i bestyrelsen for de tekniske skoler repræsentanter for beliggenhedskommunen.

En del af undervisningen ved de tekniske skoler foregår på internatkurser. Eleverne er indlogeret på skolehjem, der følger de danske regler om finansiering. Statens udgifter udgjorde 1,6 mill. kr., idet staten betaler driften bortset fra et lærlingebidrag, der betales af kommunerne.

Derudover kan undervisningsministeriet give tilskud på indtil 100% til udstyr til lærlingeundervisningen. Undervisningsministeriet kan derudover give tilskud til andet udstyr til erhvervsskoler, ligeledes efter den lov, der også gælder danske erhvervsskoler. Tilskuddene beløber sig til 0,2 mill. kr.

Aftenskolerne godkendes af undervisningsrådet. Stats- og landskassen yder et tilskud til fritidsundervisningen på 70% af lærerlønningerne, fordelt med 2/3 til staten og 1/3 til landskassen, medens resten af udgifterne afholdes af kommunerne. Af de samlede udgifter på 2,1 mill. kr. udgør statens andel 1,0 mill. kr.

Udover de omtalte tilskud ydede Statens uddannelsesstøtte 7,0 mill. kr. til elever på færøske uddannelsesinstitutioner. Til unge under uddannelse over 9. skoleår betales efter de regler, der er fastsat i den danske lov om Statens uddannelsesstøtte. Udgifterne betales fuldt ud af staten. For Færøerne gælder en speciel regel for unge i 7.-9. skoleår. Kommunerne kan uddele stipendier til disse unge og får

25% refunderet af staten.

Udgifterne til gymnasiet på 6,2 mill. kr., til sømandsskolerne på 3,1 mill. kr. og til Færøernes akademi på 2,5 mill. kr. afholdes fuldt ud af landskassen.

Udgifterne til Færøernes Folkehøjskole på 0,9 mill. kr. dækkes efter nærmere fastsatte regler af landskassen, medens resten betales af eleverne.

HF-undervisningen på Færøerne foregår, enten på gymnasiet i Tórshavn, eller på kommuneskolerne på bygderne. HF-undervisningen er sær- anliggende og finansieres derfor af landskassen.

Folkeskolens anlægsudgifter afholdes af kommunerne, der får tilskud på 20% af de samlede anlægsudgifter (incl. fast inventar) fra staten og 30% fra landskassen, når undervisningsrådet har godkendt det pågældende projekt, og de bevilgende myndigheder tiltrådt tilskuds- ydelsen. Statens udgifter på dette område var 3,6 mill. kr.

2.5 Transport- og kommunikationsområdet.

Dette afsnit omfatter kun områder, hvor staten deltager i finan- sieringen.

Vaagø flyveplads er en §2-virksomhed under direktoratet for sta- tens lufthavnsvesen og driftsudgifter og -indtægter er statslige. Net- toudgifterne var 2,9 mill. kr.

Anlægsudgifterne deles for så vidt angår den igangværende udbyg- ning af landingsbanen mellem landskassen og statskassen med 50% til hver. De øvrige udgifter afholdes af statskassen ialt 8,7 mill. kr. i 1977/78.

Post- og telegrafvæsenet er delt administrativt og finansielt mel- lem Postverk Føroya og Generaldirektoratet for Post- og telegrafvæse- net. Hjemmestyret har overtaget postvæsenet som særanliggende, medens teletjenesten fortsat er fællesanliggende. Teletjenestens udgifter og indtægter - der er vanskelige at udskille fra post- og telegrafvæse- nets almindelige budget - afholdes/tilfalder staten. Nettoudgifterne skønnes at udgøre ca. 0,5 mill. kr.

Farvandsvæsenet er en statsinstitution, der varetager farvandssik- ring, søafmærkning og fyrbelysning af bl.a. farvandene ved Færøerne. Sagsområdet er fællesanliggende og administreres og finansieres fra statens side (1,5 mill. kr.).

Havnene på Færøerne bygges og drives af kommunerne. Statskassen og landskassen har ydet tilskud, henholdsvis 25 og 50% af anlægsudgifter- ne for de havne, der er omfattet af de af lagtinget vedtagne havnepla- ner for Tórshavn og bygderne. Havneplanerne er hidtil udarbejdet for

10 år ad gangen. Den hidtidige 10-årige havneplan udløb den 31. marts 1979.

De faktiske investeringer bliver sædvanligvis større end de beløb, der er afsat i havneplanerne, og derfor vedtog Færøernes lagting i maj 1974 en tillægshavneplan på 36 mill. kr. for den dagældende havneplan. Statens tilskud udgjorde 25% af tillægshavneplanen.

Ved lagtingslov nr. 44 af 23. juni 1978 er der vedtaget en 6-års havneplan for perioden 1978/79 - 1984/85 på ialt 216 mill. kr. Loven bestemmer, at den del af tilskuddet, som der ikke er præsteret arbejde for ved finansårets slutning, reguleres i overensstemmelse med ændringerne i indekset for havnebygning. Landsstyret yder et tilskud på 500 af de i loven angivne beløb, ind. reguleringen. Landsstyret har anmodet regeringen om tilskud på 25% af anlægsudgifterne.

2.6 Administrationsområdet.

Administrationsudgifterne ved Færøernes oppebørselskontor refunderes med 250 af statskassen (1,5 mill. kr.) i henhold til en overenskomst mellem staten og Færøernes landsstyre. Refusionen er betaling for de forretninger, oppebørselskontoret udfører for staten (kasse- og regnskabsvæsen for så vidt angår statsmidler).

Midlerne til driften af Almannastovan bevilges på de årlige lagtingsfinanslove. Staten yder et tilskud på 480.000 kr. årligt, der ikke reguleres.

Undervisningsvæsenets administration varetages som nævnt af undervisningsrådet og undervisningsdirektoratet. Der er indledt forhandlinger mellem hjemmestyret og rigsmyndighederne om ydelse af tilskud til den pr. 1. august 1979 overtagne undervisningsadministration.

2.7 Kirken.

Folkekirken på Færøerne er et fællesanliggende. Færøerne henhører i kirkelig henseende under Københavns stift. Den øverste lokale embedsmand er vicebiskoppen.

Administrationen af kirker og kirkegårde er henlagt til hjemmestyret. Lagtinget bestyrer Færøernes Kirkefond, hvis midler benyttes til kirkens udvendige vedligeholdelse, til tilskud til orgler og til opførelse af nye kirker. Fondens midler bevilges på de årlige lagtingsfinanslove. Det løbende tilsyn med kirkerne føres af Færøernes kirkeinspektion, der består af rigsombudsmanden, der samtidig er formand, vicebiskoppen og 3 medlemmer valgt af lagtinget. Kirkeinspektionen afgiver indstilling til landsstyret om anvendelsen af kirkefondens mid-

ler. Rigsombudsmandens kontor fungerer som sekretariat. Præsterne på Færøerne lønnes efter de samme regler som præsterne i Danmark. Præstelønninger, bortset fra den del, der dækkes af statskassen (60%), samt udgifter vedrørende præsteboliger m.v., udredes af præsteembedernes fællesfond, hvis midler kommer fra en landskirkeskat pålignet folkekirkens medlemmer udenfor København og Frederiksberg. Fonden administreres gennem stiftøvrigheden over Københavns stift. Anlæg og drift af kirkegårde henhører under kommuner under tilsyn af menighedsråd og kirkeinspektion.

Udgifterne til kirkernes indvendige vedligeholdelse og kirkernes drift samt til anskaffelse af inventar afholdes af de enkelte menigheder. En stor del af kirkebetjeningen udføres ved frivillig arbejdskraft, således at hvervet som organist, degn og klokker ved de fleste kirker normalt ikke vederlægges.

Af de samlede kirkelige udgifter på 7,7 mill. kr. afholdt statskassen og fællesfonden 3,7 mill. kr., landskassen 0,8 mill. kr., kommunerne 1,3 mill. kr. og menighederne 1,8 mill. kr.

2.8 Politiet.

Politiet er fællesanliggende og administreres og betales af staten. Udgifterne var 8,8 mill. kr.

2.9 Andet.

Danmarks Geologiske Undersøgelser færøafdeling varetager den geologiske kortlægning af Færøerne, medvirker i undersøgelsen af havbunden omkring Færøerne og rådgiver i sager vedrørende anlægsarbejder m.v.

Afdelingen blev etableret i 1951 med henblik på varetagelsen af den geologiske kortlægning af basaltformationen på Færøerne.

Statsgeologen er, sideløbende med sin virksomhed for DGU, konsulent for det færøske landsstyre og varetager i denne egenskab en rådgivende funktion, bl.a. i forbindelse med sagsbehandling af ansøgninger om tilladelse til forundersøgelser m.v. med henblik på lokalisering af olie- og gasforekomster.

Den løbende arbejdsaftale mellem Danmarks Geologiske Undersøgelser og Færøernes landsstyre fremgår i hovedtrækkene af instruks for geologiske undersøgelser på Færøerne af 4/5/65 med senere tilføjelser og består i en deling af arbejdsudgifterne, således at det færøske landsstyre afholder en del af lønomkostningerne og andre udgifter, hvor det drejer sig om varetagelse af særlige færøske interesser.

Desuden stiller landsstyret skib og lokaler til rådighed for færøafdelingens arbejde. Statens udgifter beløb sig til 0,2 mill. kr.

Meteorologisk Institut afholder udgifter på Færøerne (1,3 mill. kr.) til instituttets radiosondestation i Tórshavn.

Færøernes Fiskerilaboratorium blev oprettet i 1951 som en afdeling under Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser. Driftsudgifterne blev dengang delt lige mellem staten og hjemmestyret. I de senere år er udgifterne ved laboratoriets drift steget, uden at statens andel er steget tilsvarende.

Statskassens udgifter var i 1977/78 0,4 mill. kr., medens landskassens udgifter udgjorde 1,7 mill. kr.

Kapitel 3.

Behovet for en reform - kritik af det bestående system.

3.1 Den generelle problemstilling.

Behovet for at fastlægge hensigtsmæssige regler for overførsler af midler fra een myndighed til en anden, har i de senere år trængt sig på i flere forskellige sammenhænge. Problemet har navnlig været genstand for indgående diskussion i Danmark i forbindelse med overførslerne fra staten til amtskommunerne og primærkommunerne, ligesom det har meldt sig i forbindelse med indførelsen af hjemmestyret på Grønland.

Specielt for så vidt angår overførslerne fra staten til kommunerne, er der fastlagt ganske komplicerede regler. Dette beror på, at disse på een gang

dels har skullet regulere størrelsen af overførslerne fra staten til kommunerne som helhed, bl.a. som kompensation for, at disse siden begyndelsen af 70'erne har overtaget en række opgaver, som tidligere blev varetaget af statslige organer,

dels har skullet fordele dette tilskud mellem de enkelte kommuner.

Dette sker bl.a. på grundlag af objektive kriterier som fx antal børn under 6 år, antal km vej m.v.

I det følgende skal alene det første af de to nævnte udligningsaspekter tages op til behandling, altså spørgsmålet om, hvorledes man på en hensigtsmæssig måde kan overføre tilskud fra een myndighed til en anden myndighed. De spørgsmål, der rejser sig for den modtagende myndighed ved alternative udformninger af overførselssystemet, vil derimod ikke blive behandlet.

3.2 Forskellige principper for overførsler.

Størrelsen af overførslerne kan een gang for alle være fastlagt, eller der kan være fastlagt regler for, hvorledes beløbene skal reguleres fra år til år. Herudover kan reglerne for overførslerne karakteriseres efter, om overførslerne er betinget af, at modtageren udfører

bestemte dispositioner, eller om overførslerne fortsætter, uanset hvad modtageren anvender beløbene **til**.

De fleste af overførslerne fra statskassen til Færøerne sker som procentrefusioner, fx refusion af 55% af lærerlønudgifterne i folkeskolen. Overførslerne bliver således reguleret fra år til år - afhængig af antallet af lærere og lønnens højde - og de er betinget af, at der finder undervisningsaktivitet sted.

Der foreligger også eksempler på, at der finder overførsler sted til et bestemt formål, men uden regulering fra år til år. Således har der efter de hidtil gældende regler for statstilskud til havnebyggeri været ydet et i kroner udmålt fast tilskud til nærmere angivne havneprojekter. I det omfang, der er indtruffet pris- og lønstigninger, er spørgsmålet om et tilskud hertil blevet behandlet selvstændigt. På tilsvarende måde kan nævnes, at staten siden landsstyrets overtagelse af administrationen af det sociale område har ydet et ureguleret årligt tilskud på 480.000 kr. til driften af Almannastoven.

Endelig kan det i kapitel 2 nævnte udligningstilskud vedrørende det tidligere statshospital nævnes som eksempel på, at der også er ydet regulerbare beløb, der ikke er afhængig af, hvilken aktivitet på det pågældende område, der udfoldes på Færøerne. Statens tilskud på dette område er i realiteten - og uanset dets historiske oprindelse - helt uafhængigt af, i hvilken udstrækning de færøske myndigheder faktisk afholder udgifter til det pågældende udgiftsområde. Indenfor det enkelte år er tilskuddet beløbsmæssigt fikseret, men fra år til år reguleres det i overensstemmelse med udviklingen i den danske bruttofaktorindkomst.

3.3 Hvilke formål skal "overførselsmekanismen" tilgodeses?

Det kan være vanskeligt udtømmende at angive, hvilke formål der skal søges tilgodeset ved valget af overførselsprincip. Nedenfor anføres dog nogle af de væsentlige hensyn, som bør lægges til grund ved valget heraf. Nogle af de opstillede hensyn er indbyrdes modstridende, og der må derfor foretages en afvejning mellem disse.

For det første må det anses for afgørende, at der etableres den tættest mulige sammenhæng mellem hvem, der har den reelle dispositionsret på området, og hvem der har det økonomiske ansvar. En manglende sammenhæng mellem dispositionsret og økonomisk ansvar vil bidrage til at forflygtige det økonomiske ansvar med risiko for uøkonomisk ressourceanvendelse til følge.

Princippet indebærer, at på områder, hvor dispositionsretten reelt ligger hos den centrale myndighed, bør også denne have det finansielle ansvar, hvilket fx kan ske ved, at det pågældende udgiftsområde er rent statsfinansieret eller i hvert fald, at der er tale om en relativt høj grad af statsfinansiering, fx i form af en ganske høj procent refusion.

Omvendt indebærer princippet også, at der på områder, hvor beslutningskompetencen reelt ligger hos den decentrale myndighed, ikke anvendes procentrefusioner, eller i hvert fald kun så lave refusionssatser, at den disponerende myndigheds beslutninger ikke afgørende påvirkes.

For det andet må der lægges vægt på, at overførselsprincippet udformes på en sådan måde, at der på områder, som i saglig henseende kan erstatte hinanden, gælder ensartede overførselsregler, da der ellers vil kunne forekomme u hensigtsmæssige forvridninger mellem sådanne ordninger.

For i videst muligt omfang at tilgodese dette hovedhensyn bør det samlede tilskudssystem udformes med så få forskellige satser som muligt, og der bør anvendes samme tilskudsregler, hvor praktisk mulighed for substitution foreligger.

Eksempelvis bør en central myndigheds tilskud til en hjemmehjælpsordning svare til den, der gælder for tilskud til pleje- eller alderdomshjem.

For det tredje er udvalget opmærksom på, at i det omfang, statsstøtte ydes i form af en refusionsordning med afholdelse af en del af de faktiske udgifter på et bestemt område, vil overførslen i hvert fald delvis lette byrden for modtageren i tilfælde af, at udgiftsbehovet på det pågældende område skulle stige.

Konsekvensen af dette synspunkt kan fx være, at der anvendes relativt høje refusionsprocenter på sådanne områder, jf. diskussionen herom i kapitel 5.

For det fjerde finder udvalget, at der ved udformningen af tilskudssystemet må lægges vægt på, at de administrative byrder begrænses mest muligt.

Dette hensyn taler for, at det samlede overførselssystem udformes med så få selvstændige tilskudsordninger som muligt, ligesom det naturligvis vil være en forenkling, dersom der kun anvendes få forskellige tilskudsprocenter (jf. ovenfor).

3.4 I hvilken udstrækning opfylder et refusionssystem og et system med generelle tilskud de opstillede målsætninger?

Som allerede nævnt kan det være vanskeligt at opstille et tilskudssystem, som på een gang tilgodeser alle de opstillede hensyn. Et refusionssystem med høje satser vil således ikke - i tilfælde, hvor dispositionsretten ligger hos de lokale myndigheder - på hensigtsmæssig måde forene dispositionsret og økonomisk ansvar. Et refusionssystem har endvidere den ulempe, at det let udarter til at blive ret differenteret med mange forskellige satser og derved kan skabe forvridninger på substituerende udgiftsområder. Endelig er et refusionssystem administrativt besværligt. En styrke ved refusionssystemet er, at overførselsbeløbet automatisk stiger i tilfælde af, at udgiftsbehovene vokser.

Et system med generelle tilskud skaber overensstemmelse mellem den disponerende og den økonomiske ansvarlige myndighed i tilfælde, hvor den reelle dispositionsret ligger lokalt. En styrke ved systemet med generelle tilskud er endvidere, at der ikke opstår risiko for problemer med forvridninger på substituerende områder. Endelig kan som en fordel nævnes, at et system med generelle tilskud administrativt er meget enkelt.

En svaghed ved systemet er, at der ikke automatisk er nogen kobling mellem fx udviklingen i særlige udgiftsbehov og det generelle tilskuds størrelse i det enkelte budgetår.

En mulig metode til i videst muligt omfang at forene de til dels modstridende hensyn kunne derfor være at udforme et "blandet tilskudssystem", som både består af generelle tilskud og visse refusioner. En sådan "blandet" model kunne fx indeholde følgende elementer:

- Refusion anvendes kun på områder, hvor dispositionsretten ligger hos den centrale myndighed eller på områder, hvor der kan påregnes en særlig udvikling i udgiftsbehovene.
- Der anvendes så få forskellige refusionssatser som muligt.
- På alle andre områder sker overførslen i form af generelle tilskud, idet der herved sikres mindst risiko for uøkonomisk ressourceanvendelse, herunder risiko for forvridning på substituerende områder samt den størst mulige administrative forenkling.

3.5 Overførslerne fra statskassen til Færøerne.

På baggrund af de ovenfor anførte generelle betragtninger vurderes i det følgende formen for de danske overførsler til Færøerne.

Indenfor de udgiftsområder, der er omfattet af udvalgets kommissorium, udgjorde de danske overførsler i finansåret 1977/78 i alt ca. 221 mill. kr., jf. kap. 2. Overførslen af dette beløb sker indenfor 75 tilskudsordninger, hvoraf knap 20 er udformet som forskellige tilskudsordninger, jf. bilag 111,1. Størstedelen af tilskudsordningerne er dog beløbsmæssigt af stærkt begrænset betydning, jf. tabel 1 nedenfor.

Tabel 1. Tilskudsordningerne fordelt efter størrelse.

Statsudgift i 1977/78	Antal til- skudsord- ninger	Andel af	
		Antal tilskuds- ordninger	Samlet tilskuds- beløb
mill.kr.		pct.	pct.
0-1	42	57	4
1-5	23	30	23
5-10	4	5	12
10-20	3	4	18
20-50	3	4	43
	75	100	100

Kilde: Bilag 111,1 og kapitel 2.

Det fremgår af tabel 1, at der findes 42 tilskudsordninger med en statsudgift på under 1 mill. kr. svarende til over halvdelen af samtlige tilskudsordninger - men at disse tilskud kun dækker omkring 4 pct. af det samlede tilskudsbeløb.

Det nuværende tilskudssystem er således præget af:

at der findes et stort antal tilskudsordninger,

at disse ordninger i vidt omfang bygger på forskellige tilskudsregler, og

at hovedparten af ordningerne beløbsmæssigt er af stærkt begrænset omfang.

En nærmere analyse af de gældende tilskudsordninger vil også afsløre en række tilfælde af manglende overensstemmelse mellem den disponerende og den økonomisk ansvarlige myndighed. Et eksempel herpå er de gældende regler om lærerlønrefusion, hvor staten refunderer 55 pct. af udgifterne, men hvor den reelle beslutningskompetence med hensyn til antallet af lærere og aflønningen af disse er færøsk.

Der består således risiko for, at det nugældende tilskudssystem vil kunne tilskynde til utilsigtet substitution mellem beslægtede udgiftsområder. Der er naturligvis tale om sammenhænge, som det er van-

skeligt præcist at måle, men et eksempel kan belyse problemet. Hospitalsvæsen, det tidligere statshospitalsvæsen og åndssvageforsorg har vidt forskellige tilskudsordninger:

- hospitalsvæsen: 50 pct. refusion af driftsudgifterne,
- det tidligere statshospitalsvæsen: generelt tilskud, som ydes uanset omfanget af aktiviteter,
- åndssvageforsorg: der er her tale om fuldt statsfinansierede udgifter - svarende til en refusionsprocent på 100.

Da der er tale om områder, som i et vist omfang er substituerbare, og da der yderligere er tale om, at de tre opgaver i betydeligt omfang er bygnings- og funktionsmæssigt integreret, er det nuværende tilskudssystem på dette område i klar modstrid med flere af de under pkt. 3.3 nævnte hensyn.

Det nuværende tilskudssystem forekommer derfor på en del punkter at være uhensigtsmæssigt:

da der i en række tilfælde ikke er sammenfald mellem den disponerende og den økonomisk ansvarlige myndighed,

da tilskudssystemets udformning i visse tilfælde medfører en risiko for utilsigtet og uhensigtsmæssig substitution mellem beslægtede udgiftsområder, og

da systemet er administrativt besværligt på grund af et stort antal tilskudsordninger, som tilmed i vidt omfang er forskellige.

På denne baggrund har udvalget overvejet, i hvilket omfang det er muligt at udforme et mere hensigtsmæssigt tilskudssystem.

Kapitel 4.

Forslag til tilskudsreform.

4.1 Principperne for forslaget om ændring af de hidtidige tilskudsformer.

På baggrund af den i kap. 2 indeholdte beskrivelse af de eksisterende regler for tilskud til de forskellige udgiftsområder på Færøerne og under hensyntagen til det i kap. 3 anførte vedrørende fordele og ulemper ved henholdsvis procentrefusionssystemer og generelle tilskud er det udvalgets opfattelse, at der specielt indenfor social-, sundheds- og undervisningsområdet er behov for en ændring af det gældende tilskudssystem. Hertil kommer enkelte andre udgiftsområder, hvor de gældende tilskudsregler med fordel kan ændres.

Udvalget har derimod ikke ment, at der er behov for ændring af tilskudssystemet for følgende områder, der alle er fællesanliggender: lufthavnsvæsenet, de ikke-overtagne dele af post- og telegrafvæsenets område, Meteorologisk Instituts område, farvandsvæsenets område, kirken, politiet og Danmarks Geologiske Undersøgelser.

Udvalgets forslag kan sammenfattes som følger:

- a) Størrelse og regler for tildeling af sociale pensioner fastsættes direkte i den pågældende rigslov. Den hidtil gældende ordning med en refusionsprocent på 50 foreslås derfor opretholdt.
- b) Hjemmestyrets faktiske administration af social-, sygehus- og undervisningsvæsenet tilsiger dels ensartede refusionssatser, dels satser der ikke ved deres højde medfører risiko for en uøkonomisk udnyttelse af ressourcerne. Der foreslås derfor indført en ensartet refusionssats på 25% for driftsudgifterne.
- c) For anlægsudgifter foreslår udvalget, at refusionsprincippet helt opgives. Administrative hensyn tilsiger endvidere, at refusionsprincippet også opgives for en del mindre posters vedkommende.
- d) De beløb, staten herved sparer, såvel som besparelserne ved den foreslåede reduktion af refusionssatserne til 25%, foreslås overført til et generelt tilskud fra statskassen til landskassen.

4.2 De enkelte områder.

I det følgende gennemgås de enkelte sagsområder, der er omfattet af udvalgets forslag. Tabel 2 indeholder oplysning om størrelsen af udgifterne hertil, fordelt efter tilskudstype i henhold til udvalgets forslag, idet der er taget udgangspunkt i finanslovsforslaget for 1980.

4.2.1. De sociale pensioner.

Folke-, invalide- og enkepension har en refusionssats på 50%, som udvalget foreslår opretholdt, jf. punkt 4.1 a). Udvalget foreslår ligeledes den hidtidige reguleringsmetode efter det danske reguleringspristal opretholdt, jf. den i bilag II,1 indeholdte analyse.

Der henvises til tabel 2, punkt 1-3.

4.2.2 Social-, sygehus- og undervisningsvæsenet.

Forslaget om at nedsætte refusionssatsen til 25% for tilskud til driftsudgifter indenfor de ovennævnte områder berører de fleste større lovkomplekser: Børneforsorgen, sygedagpenge, driften af de færøske sygehuse, lærerlønninger m.v., lærerpensioner og erhvervsskolerne, (jf. dog 4.2.4).

Hertil kommer spørgsmålet om særforsorgen. Under socialministeriet er der nedsat et udvalg, som inden den 1. januar 1981 skal fremkomme med forslag til den fremtidige tilrettelæggelse af den færøske særforborg - både hvad angår den organisatoriske, administrative og finansielle side. Det er forudsat, at den fremtidige finansiering skal foregå via generelle tilskud. Det er imidlertid tilskudsreformudvalgets opfattelse, at de af åndssvageforsorgens udgifter, der falder indenfor sygehusvæsenets bygningsmæssige og administrative opbygning, bør refunderes med 25%, ligesom det midlertidige udligningstilskud til Færøernes hjemmestyre (statshospitalet), bør afløses således, at samtlige udgifter, der afholdes via landssygehusets administration, fremtidigt refunderes med 25%.

Der henvises til tabel 2, punkt 8-15, 18, 26-28, 40-42 og 54-56.

4.2.3 Anlægsudgifter.

Udvalget foreslår, at tilskud til anlægsudgifter vedrørende de tre hovedsagsområder indgår i det generelle tilskud. Det foreslås ligeledes, at et eventuelt fremtidigt tilskud til havnebyggeri på Færøerne indgår i dette tilskud. For alle områdernes vedkommende er beslutningen om tidspunkt og omfang af sådanne anlæg henlagt til færøske myndigheder.

Der henvises til tabel 2, punkt 5, 39, 58-59 og 65.

4.2.4 Tilskud til andre driftsudgifter.

Udvalget foreslår, at en række mindre bevillinger af administrative grunde fremtidig indgår i det generelle tilskud. Det drejer sig om drift af alderdoms- og plejehjem, underholdsbidrag m.v., hjemmehjælp, sygekasser, ulykkesforsikringsrådet, visse udgifter indenfor åndssvageforsorgen, visse sundhedsudgifter, visse mindre tilskud vedrørende folkeskolen og andre mindre udgifter indenfor undervisningsvæsenet.

Visse af disse områder administreres af myndigheder i Danmark eller danske myndigheder på Færøerne. En overgang til generelle tilskud kunne tale for, at færøske myndigheder overtog administrationen af områderne. Udvalget foreslår imidlertid, at selv om finansieringen kommer til at ske ved det generelle tilskud, kan administrationens overgang til de færøske myndigheder afvente det tidspunkt, der ud fra en samlet vurdering er mest hensigtsmæssig.

Der henvises til tabel 2, punkt 4, 6-7, 16-17, 20-25, 29-38, 43-51 og 57.

4.2.5 Færøernes Seminarium.

Udvalget foreslår ingen ændring i seminariets status som statsseminarium, dvs. fortsat fuld statslig dækning af udgifterne, jf. tabel 2, pkt. 53.

4.2.6 Statens uddannelsesstøtte.

Udvalget foreslår, at den generelle ordning, der også gælder i Danmark, opretholdes uændret som en 100% statsfinansiel opgave. Den tilskudsordning, der gælder for elever på Færøerne i 7.-9. skoleår, foreslås ændret, således at statsudgiften indgår i det generelle tilskud.

Der henvises til tabel 2, pkt. 52.

4.2.7 Statens tilskud til færøsk administration.

Udvalget foreslår, at de eksisterende statslige tilskud til administration (oppebørselskontoret og socialforvaltningen) indgår i det generelle tilskud.

Under forhandlingerne om overtagelsen af administrationen af undervisningsvæsenet på Færøerne, er der fra færøsk side rejst ønske om et tilskud til udgifterne ved den ny administration. Udvalget foreslår, at et eventuelt tilskud af denne art også medtages i det generelle tilskud.

Der henvises til tabel 2, pkt. 66-67.

4.2.8 Færøernes fiskerilaboratorium.

Under hensyn til, at langt den overvejende del af laboratoriets

udgifter i forvejen betales af landsstyret, foreslås den eksisterende bevilling på finansloven at indgå i det generelle tilskud.

Der henvises til tabel 2, pkt. 73.

4.3. Udvalgets forslag til tilskudssystem indenfor visse af
statens udgiftsområder på Færøerne.

Tabel 2. Opdeling på tilskudsformer af udvalgets forslag.

Udgiftsart (nummering som bilag II,2)	: Generelt : tilskud :	Refusion		
		: 25% :	: 50% :	: 100% :
		—————1000 kr. (1980-budgettal)—————		
1. Folkepension			40.275	
2. Invalidepension			18.250	
3. Enkepension			1.700	
4. Alderdoms- og plejehjem(drift) 1.600				
5. Henlæggelse til opførelse af alderdoms- og plejehjem 2.100				
6. Børn af enker m.v., underholdsbidrag 1.345				
7. Hjemmehjælp 3.200				
8-11. Almindelig og udvidet hjælp m.v. 200		1.830		
12-13. Daginstitutioner, drift 1.800		3.000		
14. Børneforsorg i.ø. 1.400		1.400		
15. Færøernes specialskole 3.467		1.734		
16. Sygekasser 4.200				
17. Ulykkesforsikringsrådet 350				
18. Sygedagpenge 2.775		4.625		
19. Børneforsorgens pensionsordning				50 ¹⁾
20. Klienter under ekstern forsorg på Færøerne 145				
21. Værkstedet på Færøerne under åndssvagefor-sorgen 1.200				
22. Aflastnings- og fritidshjemmet i Tórshavn 380				

Udgiftsart (nummering som bilag II,2)	: Generelt : : tilskud :	Refusion		
		: 25% :	: 50% :	: 100%

—————1000 kr. (1980-budgettal)—————

23. Institutionsophold for færøske klienter i Danmark	6.325	
24. Rejser for klienter og pårørende (forsorgsydelser)	160	
25. Vikar for medarbejdere med uddannelse (forsorgsydelser)	107	
26. Forsorgsydelser på landssygehuset	5.112	1.704
27. Udligningstilskud til Færøernes hjemmestyre (statshospitalet)	11.127	3.709
28. Driften af færøske sygehuse	23.065	23.065
29. Landslægen	346	
30. Jordemodervæsenet	661	
31. Kommunelæger	690	
32. Svangerskabshygiejne	325	
33. Sundhedsplejersker	190	
34. Lægeundersøgelse af børn	265	
35. Skolelæger	210	
36-38. Epidemi, vaccinationer, kønsygdomme	204	
39. Afdelingen for åndssvage på landssygehuset, anlæg	-	
40. Lærerlønninger, skolekonsulenter	17.515	14.620
41. Pension, lærere	3.231	1.469
42. Private skoler	1.729	721
43-44. Skolekørsel, særundervisning	1.000	

Udgiftsart (nummering som bilag II,2)	: Generelt : : tilskud :	Refusion		
		: 25% :	: 50% :	: 100% :
		1000 kr. (1980-budgettal)		
45-51. Div. udgifter vedrørende skolevæsenet	1.692			
52. Statens uddannelsesstøtte	100			11.000 ²⁾
53. Færøernes seminarium				5.300
54. Færøernes maskinskole	975	325		
55. Handelsskolen, tekniske skoler	4.588	1.861		
56. Skolehjem	1.524	508		
57. Befordring af lærlinge	53			
58. Folkeskolebyggeri	6.500			
59. Erhvervsskoler, udstyr og anlægsudgifter	2.000 ³⁾			
65. Havne, anlæg				
66. Færøernes oppebørselskontor	1.620			
67. Færøernes socialforvaltning	480			
73. Færøernes fiskerilaboratorium	365			
Færøernes undervisningsadministration	5)			
Ialt	116.321	60.571	60.225	16.350

1) Den eksisterende finansiering foreslås opretholdt, da der næppe vil blive optaget nye medlemmer under denne pensionsordning.

2) Vedrører for 7/12 dels vedkommende støtteår 1979/80 og for 5/12 dels vedkommende støtteår 1980/81.

3) Skøn.

4) og 5) Der er ikke optaget noget beløb, da spørgsmålet om statens tilskud er under drøftelse imellem regeringen og landsstyret.

Anm.1: Punkterne 1-5, 7, 8-11, 12-13, 14, 21 og 26 er skønnet ud fra finanslovsforslagets tal på baggrund af regnskabstallene for 1977/78.

Anm.2: Punkterne 60-64 og 68-72 er ikke medtaget i tabellen, jf. afsnit 4.1.

Kapitel 5.

Regulering af generelle tilskud.

5.1 Indledning.

Såfremt udvalgets forslag i kap. 4 følges, skal der som led i tilskudsreformen oprettes et generelt tilskud, hvis størrelse i 1980 udgør 116,3 mill. kr. regnet i finanslovsforslagets prisniveau. Hertil må lægges et eventuelt tilskud til den nye færøske havneplan samt et eventuelt tilskud i forbindelse med overtagelsen af undervisningsadministrationen. Ved beregningen er man i overensstemmelse med udvalgets kommissorium gået ud fra, at der ikke skulle ske væsentlige ændringer af statens totale udgifter til Færøerne.

I dette kapitel vil spørgsmålet om, hvorledes et sådant generelt tilskud kan reguleres i årene fremover blive overvejet. Det skal indledningsvis undersøges, om det vil være muligt at opstille regler for en automatisk regulering af et generelt tilskud.

5.2 Automatisk regulering af et generelt tilskud.

5.2.1 Hensyntagen til indkomstudviklingen på Færøerne og i Danmark.

En mulig løsning kunne være, at der opstilledes regler for en automatisk regulering, der tog hensyn til udviklingen i den danske bruttofaktorindkomst, dvs. det danske samfunds betalingsevne. Ordningen kunne eksempelvis tage sit udgangspunkt i den indtil 1978 gældende ordning for regulering af bloktilskuddene til de danske kommuner, hvorefter statens samlede tilskud til kommunerne hvert år blev reguleret med den stedfundne stigning i bruttofaktorindkomsten i den private sektor.

Denne ordning er imidlertid opgivet bl.a. som følge af, at reguleringen nødvendigvis må foregå efter et indeks for et år, der er to år før det år, hvori tilskuddet udbetales, på grund af den tid, der medgår til beregningen af BFI-udviklingen og det tidspunkt, hvor det endelige tilskud må være klar af hensyn til finanslovens vedtagelse.

I stedet er der fra og med 1979 indført en ordning, hvorefter tilskuddet reguleres med den forventede løn- og prisstigning i den offentlige sektor.

Tilsvarende problemer, som de, der har medført, at man har opgivet den automatiske regulering af statens tilskud til kommunerne efter udviklingen i den danske bruttofaktorindkomst, ville opstå ved en sådan regulering af et generelt tilskud til Færøerne. Hertil kommer, at såfremt den danske velstandsudvikling blev bestemmende for tilskuddenes størrelse - hvad der ville være tilfældet, hvis det blev reguleret med udviklingen i den danske bruttofaktorindkomst - ville det være rimeligt også at tage hensyn til velstandsudviklingen på Færøerne. Hensyn burde derfor ikke alene tages til udviklingen i den danske bruttofaktorindkomst, men måske snarere til forholdet mellem udviklingen i dette og udviklingen i den færøske bruttofaktorindkomst. Som det fremgår af bilag V, 1, er oplysningerne om den færøske bruttofaktorindkomst endnu usikre og beregnes med for lang tidsforskydning. En automatisk regulering af et generelt tilskud efter udviklingen i disse indkomststørrelser er derfor ikke realistisk.

Da specielt den færøske afhængighed af fiskeriets vilkår på verdensmarkedet kan bevirke hurtige ændringer i de økonomiske forhold, kynne man også overveje en regulering af det generelle tilskud under hensyntagen til det færøske fiskeris stilling. Blandt de indikatorer herfor, der kunne komme i betragtning ved en sådan regulering, må nævnes det færøske bytteforhold og et særligt indeks for eksportpriser for fiskeprodukter, jf. bilag V, 1, men heller ikke disse indeks er fuldt dækkende for de situationer, der kunne nødvendiggøre ændringer i tilskuddet, og bør derfor ikke anvendes ved en automatisk regulering. Både bytteforhold og eksportpriser vil således kunne vise en gunstig udvikling for Færøerne samtidig med, at en vanskelig økonomisk situation er opstået forårsaget af faldende fangstmængder,

5.2.2 Regulering med henblik på bevaring af et generelt tilskuds købekraft.

Ud fra kommissoriets målsætning, at en hel eller delvis overgang til generelle tilskud skal foregå således, "at der ikke sker væsentlige ændringer af statens totale udgifter til Færøerne", kunne man dernæst overveje en automatisk regulering af et generelt tilskud, der sigtede på at bevare realværdien af tilskuddet.

Det prisindeks, der ideelt skulle anvendes med henblik herpå, skulle være et prisindeks, der registrerede den gennemsnitlige pris- og lønudvikling på Færøerne for de varer og tjenesteydelser, de

færøske myndigheder køber eller anvender for statens generelle tilskud.

Et sådant indeks eksisterer ikke. Spørgsmålet er, om man i stedet kunne bruge det færøske detailpristal, jf. bilag v, 1. Det må imidlertid antages, at der vil være væsentlig forskel på vægtene i det færøske detailpristal og sammensætningen af de udgifter til varer og tjenester, som købes for tilskuddet. Såvel det færøske detailpristal som det danske reguleringspristal dækker i det væsentlige kun udviklingen for forbrugsvarer, medens lønudviklingen, varer til investering eller råvarer til brug i produktionen ikke indgår direkte ved beregningen.

5.3 Udvalgets forslag til reguleringsmetode.

På baggrund heraf foreslår udvalget at benytte det skøn for udviklingen i priser og lønninger, som anvendes ved reguleringen af bloktilskuddet til de danske kommuner, til også at regulere det færøske generelle tilskud, kombineret med en mulighed for forhandlinger. I de formentlig hyppige tilfælde, hvor den forventede pris- og lønstigning på Færøerne er af nogenlunde samme størrelsesorden, som den stigning der forventes i Danmark, vil den for bloktilskuddet til de danske kommuner fastlagte reguleringsprocent formentlig af begge parter kunne akcepteres som regulator for det færøske generelle tilskud. Såfremt den faktiske pris- og lønudvikling på Færøerne har afvejet fra den ved reguleringen af det generelle tilskud anvendte procent, vil een af parterne kunne begære, at der ved forhandlingerne om reguleringsprocenten for det følgende finansår tages hensyn hertil. Forhandlinger om tilskuddets størrelse vil også kunne begæres, såfremt der rejses ønsker om en ændring af de områder, hvortil der ydes tilskud fra den danske stat, eller såfremt det færøske behov for bistand eller de danske muligheder for at yde bistand skulle ændre sig, jf. diskussionen ovenfor under 5.2.1.

BILAG I,1Hjemmestyrelovens §§ 2. 3. 6 og 9.oversigt over liste A og Bsamt angivelse af overtagne områder.

- § 2. De på den som bilag til denne lov .vedføjede liste under A opførte sager og sagområder betragtes principielt som færøske særanliggender. Det færøske hjemmestyre (de i § 1, pkt. 2, nævnte organer) kan bestemme, at alle disse sager og sagområder eller nogle af dem straks skal overgå til hjemmestyret med den følge, at dette overtager de dermed forbundne udgifter. Med den samme følge kan hjemmestyret på et senere tidspunkt bestemme, at sager og sagområder på listen, der ikke straks overtages, skal overgå til hjemmestyret. På tilsvarende måde er hjemmestyret forpligtet til at overtage sager og sagområder, der er opført på listen, når det ønskes af rigsmyndighederne.
- § 3. For de på listen under B opførte sagområders vedkommende afgøres det ved nærmere forhandling om, og i hvilket omfang disse spørgsmål kan henføres til færøske særanliggender.
- § 6. Anliggender, der ikke i medfør af denne lov henhører under det færøske hjemmestyre, varetages som rigets fællesanliggender af rigsmyndighederne.
- Tvivlsspørgsmål om det færøske hjemmestyles kompetence i forhold til rigsmyndighederne forelægges for et nævn, bestående af to af regeringen og to af landsstyret valgte medlemmer samt tre af højesterets præsident udpegede højesteretsdommere, af hvilke den ene udpeges som formand. Er der enighed mellem de fire af regeringen og landsstyret valgte medlemmer, er sagen hermed endeligt afgjort. I modsat fald afgøres sagen af de tre højesteretsdommere.
- Statsministeren kan suspendere en beslutning, som er forelagt for nævnet, indtil dettes afgørelse foreligger.
- § 9. Efter forhandling træffes der aftale om, i hvilke tilfælde og i hvilket omfang det er muligt inden for områder, der henhører under fællesanliggender, at overlade det færøske hjemmestyre at give de nærmere bestemmelser for de særlige færøske forhold og overtage administrationen af det pågældende område.

Liste A.

Følgende områder betegnes som særanliggender, således at de straks overgår til det færøske selvstyre eller senere overføres til dette efter begæring fra lagtinget eller regeringen.

- o. 1. Færøernes egen styrelsesordning. Herunder falder - inden for de nævnte rammer - bestemmelser om lagtinget, lov om valg til dette, det administrative styre, lagtingslovenes tilblivelse, vedtagelse og stadfæstelse og deres bekendtgørelse, egne tjenestemænds ansættelse, afskedigelse, tjenestevilkår, lønning og pensionering.
- o. 2. Kommunale forhold. Herunder falder kommunernes styre, tilsynet med dem, kommunale skatter.
- o. 3. Bygnings- og brandvæsen, byplaner, boligspørgsmål, lejespørgsmål, folkeregister.
- 4. Sundhedsvæsen, lægevæsen, jordemoderervæsen.
 - a. Hospitalsvæsen.
 - o. Apotekervæsen.
Herunder falder embedslægerne, kvaksalverlovgivning, bekæmpelse af tuberkulose og andre smitsomme sygdomme, sindssygevæsenet, vaccination.
 - a. * Den offentlige forsorg
Særforsorg
 - o. Lovpligtig ulykkesforsikring, arbejdere, arbejdsforhold, lærlinge, medhjælpere, ferie.
- o. 6. Direkte og indirekte skatter. Herunder falder også stempelafgift, afgift af totalisatorspil, afgift af særligt færøsk lotteri, medens afgifter for ekspedition som skifteafgifter, retssportler, tinglysningsafgifter tilfalder den, der bekoster vedkommende institution.
- o. 7. Bevillingsret og i det hele dispositionsret over alle egne indtægter. Ordningen af regnskabsføring, revision og decision med hensyn til egne indtægter og udgifter.
- o. 8. Godkendelse af havneafgifter.
- 9. Skolevæsenet. Herunder falder både
 - a. folkeskolen
 - a eksamensskoler og kursus.
 - a. Læreruddannelse.

- o. Folkehøjskoler
- a. Efterskoler
- a. Ungdoms- og aftenskoler
- a. Husholdningsskoler
- a ' Fagskoler som handelsskoler, tekniske skoler, navigationsskoler osv.
- o.10. Arkiver, biblioteker, museer. Herfra undtages statens arkivsa-
ger. Forbehold tages om pligtaflevering til Det kgl.Bibliotek.
- o.11. Bygningsfredning, naturfredning.
- 12. Havne
 - o. Kystsikring, kanaler, vandkraftanlæg, trafikvæsen, herunder
 - o. veje, jernbaner, sporveje, færgevæsen, omnibus- og fragtkørsel.
 - o. Motor- og færdselsforhold.
 - o. Stedligt post-, telegraf- og telefonvæsen.
 - o. Elektriske anlæg.
- o.13. Landbo- og landvæsensforhold. Herunder almindelig landbolovgiv-
ning, fæste, forpagtning, udstykning, udskiftning, husmands-
brug, planteavlen, husdyravlen, havebrug, landbrugets bierhverv,
grundforbedring, skovvæsen.
 - Veterinærvæsenet
 - Bekæmpelse af skadedyr
 - Husdyr, voldgift, dyreværn, hundelov
 - Jagt og fredning af dyr på territoriet
 - Fiskeri og fredning af fisk på territoriet.
 - Matrikulsvæsen.
- o.14. Teater- og biografbevillinger, forlystelser.
 - Indsamlinger og bortlodninger
 - Strandinger
 - Hittegods
 - Giftstoffer, eksplosive stoffer, våben.
- o.15. Forsynings-, produktions- og fordelingsspørgsmål.
 - Priskontrol, maksimalpriser
 - Rationer, rabat- og tilskudsordninger
 - Tantieme- og udbyttebegrænsning
 - Omløben med varer
 - Regler om stærke drikke
 - Regler om lukketid
 - Beværtning og gæstgiveri
 - Næringsvæsenet
 - Handels- og foreningsregistre.
 - Skibsregistrering.
 - Mæglere, translatører, dispachører, vejere, målere.
 - Revisorer.
 - Oplaghuse.
 - Kommission, agentur, handelsrejsende.
 - Agentur for udenlandske firmaer.
 - Bogføringsvæsenet.
 - Kreditforeninger o.lign., stedlig forsikringsvirksomhed.
- o.16. Stedligt overformynderi.
 - Tinglysning.
 - Turist væsen.

Ekspropriation til særformål.
 Bestemmelser om fremstillingen af tryksager.
 Specielle bestemmelser om særlig tidsregning.
 Borgerlige ombud.
 Ligeret for mænd og kvinder.

Liste B.

Følgende områder gøres til genstand for yderligere forhandling, før der tages endelig stilling til, om og i hvilket omfang de kan anerkendes som særanliggende:

1. Folkekirken. Herunder falder hele den kirkelige ordning, ritualerne, kirkens tjenestemænd, deres løn og pension, kirker, kirkegårde, udtrædelse og indtrædelse i folkekirken, menighedsråd, valgmenigheder, sognebåndsløsning.

De fra folkekirken afvigende trossamfund, helligdagslovgivningen.

2. Politiet.

3. Råstoffer i undergrunden.

- o. 2) Radio.

Luftfart.

- o. 4. Jordfonden.

- o. 5. Import- og eksportkontrol.

o. = overtaget som særanliggende med hjemmel i enten § 2 eller § 3.

a = administrationen er overtaget med hjemmel i § 9.

1) Folkehøjskolen og navigationsskolerne er overtaget som særanliggende. Endvidere er gymnasiet særanliggende. Et ved lagtingslov oprettet færøsk akademi er særanliggende.

2) Radio er overtaget som særanliggende med undtagelse af spørgsmål med relation til internationale aftaler.

BILAG II,1Sammenligning af reguleringer med danske og færøske pristal.

1. Da omkring 2/3 af statens udgifter til sociale formål på Færøerne går til områder, hvor satser o.l. hidtil er blevet reguleret med det danske reguleringspristal, er det fundet rimeligt at undersøge effekten af at anvende det færøske pristal som regulator i stedet.

2. I tabel 11,1 er vist det danske reguleringspristal og det færøske detailpristal, således som de er offentliggjort siden januar 1970 med forskellige sammenligningsår. Derudover er de to indeks omregnet til januar 1970=100 for at muliggøre en sammenligning. Af tabel 11,1 fremgår, at det færøske indeks frem til januar 1975 har vist større stigninger end det danske indeks, hvorefter udviklingen er ændret, således at det færøske indeks stiger mindre end det danske. Ved den sidste del af perioden er udviklingen i de to indeks nogenlunde parallel, og slutniveauet er næsten ens for den viste 9-års periode.

3. Ved sammenligningen af de to indeks må der tages hensyn til en række forskelle i beregningsmetoder og indhold. Det danske indeks er primært beregnet til at regulere danske lønmodtageres indtægter, og er i lyset heraf sammenvejet ved hjælp af sammensætninger af det danske forbrug, således som det fastlægges gennem de regelmæssige forbrugsundersøgelser. Indekset er endvidere renset for afgifter og subsidier, og priserne for en række sæsonvarer - såsom grøntsager, frugt og fisk - er sæsonkorrigerede.

Vægtene i det færøske pristal er ikke baseret på egentlige forbrugsundersøgelser, men på et begrænset antal husholdningsregnskaber (15 i indekset med 1939=100, og 47 i det nuværende indeks) som ikke er udvalgt som repræsentativt udsnit. Det færøske pristal er ikke renset for afgifter og subsidier, og der foretages ingen sæsonkorrek-

tion. I tabel 11,2 er vist vægtsammensætningen for det nuværende danske reguleringspristal og det nuværende færøske detailpristal.

4. Reguleringen af de færøske pensioner sker ved et tillæg på 3 pct. af grundbeløbet pr. 1.4 eller 1.10 for hver gang, det danske reguleringspristal for januar eller juli passerer et indekstal hvor 3 går op i indekstallet minus 100.

I tabel 11,3 er vist antallet af dyrtidspensioner for de færøske pensionister udløst ved januar og juli-pristallene siden januar 1970. Herudover er pensionsgrundbeløbet reguleret opad to gange i periodens løb ved hjælp af lovændringer i folketetinget efter forudgående forhandlinger mellem danske og færøske myndigheder.

Som det fremgår af tabel 11,1 har det danske reguleringspristal skiftet basisår to gange i løbet af den omhandlede periode, hvilket har haft til følge, at der skulle større procentvise prisstigninger til at udløse dyrtidsportioner, men da disse tilsvarende er blevet større i kraft af procentreguleringen af større grundbeløb, bør dette på længere sigt ikke gøre nogen forskel.

Det er vanskeligt at fastslå præcist, efter hvilke regler en regulering af pensionssatserne ved hjælp af det færøske pristal ville være foregået med hensyn til ændring af basisår og grundbeløb. Sammenligningen er derfor gennemført ved hjælp af en omregning af både det danske og det færøske pristal til samme basis (jan. 1970=100), jf. tabel 11,1.

Under forudsætning af en udløsning af ensartede dyrtidsportioner på 3 pct. af pensionens grundbeløb i januar 1970, hver gang pristallet i januar eller juli passerer et indekstal, hvor 3 går op i indekstallet minus 100, er i tabel 11,3 (søjle 2 og 4) beregnet det antal dyrtidsportioner, som de to omregnede pristal ville have udløst ved de forskellige terminer. Derudover er i søjle 3 og 5 beregnet det kumulerede antal portioner, og søjle 6 viser forskellen mellem det kumulerede antal portioner udløst af det færøske pristal og det tilsvarende antal udløst af det danske pristal.

Af tabellen fremgår, at det danske pristal på 9 år ville have udløst 34 portioner og det færøske 35 portioner, og ligeledes fremgår det, at det færøske pristal frem til 1975 ville have udløst stadig flere portioner end det danske, hvorefter billedet vender og det danske i de seneste perioder ville have udløst flest.

Tabel II.1

Sammenligning af dansk og færøsk pristal. Januar 1970 = 100.

		Reguleringspristallet (Danmark)				:	Detailpristallet for Færøerne	
		: jan.63:	jan.71:	jan.75:	jan.70:	1/7-39:	1/7-75:	jan.70:
		=100	=100	=100	=100	=100	=100	=100
70	Januar	138			100,0	556		100,0
	April	140			101,4	574		103,2
	Juli	142			102,9	588		105,8
	Oktober	143			103,6	588		105,8
71	Januar	145	100		105,1	593		106,7
	April	146	100,4		105,5	607		109,2
	Juli		103,3		108,6	625		112,4
	Oktober		104,7		110,0	648		116,5
72	Januar		106,2		111,6	657		118,2
	April		107,6		113,1	666		119,8
	Juli		110,4		116,0	683		122,8
	Oktober		111,8		117,5	702		126,3
73	Januar		113,8		119,6	710		127,7
	April		116,1		122,0	735		132,2
	Juli		120,0		126,1	751		135,1
	Oktober		122,8		129,0	780		140,3
74	Januar		128,5		135,0	801		144,1
	April		132,9		139,6	853		153,4
	Juli		138,2		145,2	898		161,5
	Oktober		141,9		149,1	921		165,6
75	Januar		147,0	100	154,5	941		169,2
	April		148,8	101,3	156,5	949		170,7
	Juli		152,5	103,8	160,3	953	100	171,4
	Oktober		155,0	105,5	163,0		101,3	173,6
76	Januar		160,4	109,1	168,5		102,4	175,5
	April		162,9	110,9	171,3		105,4	180,7
	Juli		165,6	112,7	174,1		108,3	185,6
	Oktober		168,3	114,5	176,9		108,2	185,5
77	Januar		172,7	117,5	181,5		109,3	187,3
	April		174,6	118,8	183,5		110,4	189,2
	Juli			122,9	189,8		112,9	193,5
	Oktober			125,5	193,8		115,4	197,8
78	Januar			128,0	197,7		117,1	200,7
	April			129,5	200,0		118,6	203,5
	Juli			132,2	204,2		121,2	207,7
	Oktober			133,7	206,6		123,0	210,8

Kilde: SÅ 1978 tab. 196 og 395 (juli og oktober 1978 dog Nyt fra DS og Dimmalætting).

Omregnet ud fra de her viste indekstal ved sammenkædning på tidligst mulige tidspunkt.

Tabel 11,2

Vægte for det færøske detailpristal og det danske
reguleringspristal

	¹ Færøske vægte	² : Danske vægte
Fødevarer	39,42	21,92
Drikkevarer og tobak	8,37	4,24
Beklædning	10,20	7,83
Personlig pleje, vask	3,32	6,35
Indbo m.v.	8,18	6,37
Brændsel, el	10,49	6,44
Andre varer	9,04	27,96
Bolig	10,98	18,89
	<u>100,00</u>	<u>100,00</u>

1 Baseret på 47 husstandes forbrug i 1972.

2 Baseret på 958 husstandes forbrug i 1971.

Tabel II,3

Dyrtidsportioner til færøske pensionister.

		Faktisk:Beregnet antal por-	:Beregnet antal por-	:Forskell i:
		:antal :tioner,jf. dansk	:tioner,jf. færøsk	:kumuleret:
		:portio-:pristal, jan.1970=100	:pristal, jan.1970=100	:antal :
		:ner :	:	:portioner:
		: :	:	:
		:pr.ter-: pr. ter- :	: pr. ter- :	: :
		:min : min :	: min :	: ret :
		: 1 :	: 2 :	: 3 :
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:	:	:
		:</		

1) Grundbeløbet øget 15% ved lov, dvs. portioner á 3% giver flere kroner.

2) Nyt basisår for reguleringspristallet.

Anm. På grund af ændringerne i dyrtidsportionernes størrelse med udgangspunkt i ændringerne i grundbeløb og i reguleringspristallets basisår kan søjle 1 ikke direkte sammenlignes med de øvrige søjler.

BILAG II.2

Lovhjemmel og finanslovsbevilling for de af statens
udgifter, der er nævnt i kapitel 2.

Udgiftsart (1)	: Lovhjemmel : (2)	: Finansierings- : form (3)	: Paragraf- : henvisning: : for (3)	: Finanslovs : konto
:	:	:	: i (2)	:
1. Folkepension	LB 542 1976 50%		§ 34	Del af §15.03.41.51.01.
2. Invalidepen- sion	LB 541 1976 50%		§ 6	Del af §15.03.41.51.02.
3. Enkepension	LB 131 1977 50%		§ 40, stk. 5	Del af §15.04.34.51.01.
4. Alderdoms- og plejehjem (drift)	LB 542 1976 40%		§ 29	Del af §15.03.41.51.01.
5. Henlæggelser til opførel- se af alder- doms- og plejehjem	LB 542 1976 50% LB 541 1976		§ 14	Del af §15.03.41.51.01 og del af §15.03.41.51.02.
6. Børn af enker m.fl., forskuds- bidrag	LB 12 1978 50%		§ 21	§15.03.41.51.03. §15.03.41.51.04.
7. Hjemmehjælp	LB 131 1976 50%		§ 40, stk. 5	Del af §15.04.34.51.01.
8. Almindelig hjælp særlig hjælp (forsorgslo- ven)	LB 131 1976 25%		§ 40, stk. 2	Del af §15.04.34.51.01.
9. Hjælp til opdragelse, underhold m.v. og ple- je indenfor særforsorgen	LB 131 1976 100%		§ 40, stk. 3	Del af §15.04.34.51.01.
10. Hjælp i an- ledning af trang, krigs- tilfælde	LB 131 1976 60%		§ 40, stk. 4	Del af §15.04.34.51.01.
11. Forsørgelse i hjemmet af visse fysisk eller psykisk syge	LB 131 1976 50%		§ 40, stk. 5	Del af §15.04.34.51.01.
12. Daginstitu- tioner, drift	LB 130 1978 40%		§ 43, stk. 1	Del af §15.04.34.51.02.

Udgiftsart (1)	: Lovhjemmel :	: Finansierings- form (3)	: Paragraf- henvisning:	: Finanslovs konto
:	:	:	: for (3)	:
:	:	:	: i (2)	:
13. Daginstitutioner, ejendomsudgifter	LB 130 1978	57,14%	§ 43 stk. 1	Del af §15.04.34.51.02.
14. Andre udgifter inden- for børne- forsorgen	LB 130 1978	50%	§ 43 stk. 2 og 3	Del af §15.04.34.51.02.
15. Færøernes specialskole	L 21 1950 LB 131 1977 L 541 1977	75%	§ 40 stk. 6 i LB 131 1977, jf. Akt. 426 19/5 71	§15.04.25.52.01.
16. Sygekasser- ne	LB 544 1977	100%, 50%, 25% og fast re- gulerings- beløb pr. medlem	§ 27	§15.03.41.51.05.
17. Ulykkesfor- sikrings- rådet	An 389 1966 LB 541 1977	Dækning af driftsudg.	§§ 8-16 §§17-19	§15.03.02.
18. Sygedagpen- ge	L 644 1978	40%	§ 25	§15.03.41.51.06.
19. Børnefor- sorgens pensions- ordning	Akt 274 24/3-76	100%	-	Del af §26.3.15. 52.01.
20. Klienter under eks- tern for- sorg (åndssvagefor- sorgen)		100%		§15.04.25.52.04.
21. Værkstedet på Færøer- ne under åndssvage- forsorgen		Dækning af driftsudg.		Del af §15.04.25.
22. Aflastnings- og fritids- hjemmet i Tórshavn	LB 131 1977 LB 541 1977	50%	§ 40 stk. 7 jf. Akt 382 25/5 77	§15.04.25.52.02.
23. Institu- tionsophold for færøske klienter i Danmark				§15.04.25. 52.03.

Udgiftsart	: Lovhjemmel	: Finansierings-	: Paragraf-	: Finanslovs
(1)	: (2)	: form (3)	: henvisning:	: konto
:	:	:	: for (3)	:
:	:	:	: i (2)	:
24. Rejser for klienter og pårørende (forsorgs-ydelser)				\$15.04.25. 52.05
25. Vikar for medarbejdere under uddannelse (forsorgs-ydelser)				\$15.04.25. 53.01.
26. Forsorgs-ydelser på landssygehuset				Del af \$15.04.25.
27. Udlignings-tilskud til Færøernes hjemmestyrer (stats-hospitalet)	L 621 1976	Fast BFI-reguleret tilskud	\$ 17	\$13.06.18.51.08.
28. Driften af sygehuse	L 621 1976	50%	\$ 11	\$13.06.18.51.09.
29. Landslægen		Dækning af driftsudg.		\$13.06.18.
30. Jordemoder-væsenet	An 333 1962	50%	\$ 12	\$13.06.18.51.01.
31. Kommunelæger		66 2/3% (flytteud-gifter) 50% (honorarer)	Akt 534 4/8 71 og Akt 138 16/12 64	\$13.06.18.52.01.
32. Svangerskabs-hygienje	An 428 1965	100%	\$ 1	\$13.06.18.52.02.
33. Sundheds-plejersker	An 423 1965	50%	\$ 2	\$13.06.18.52.03.
34. Lægeundersøgelse af børn	L 236 1946	50%	\$ 2	\$13.06.18.52.06.
35. Skolelæger	L 140 1960, L 168 1968	50% (max)	\$10, jf. Akt 425 30/6 66	\$13.06.18.52.07.
36. Epidemilov	L 86 1922 L 75 1939	75%	\$ 33	\$13.06.18.51.02.
37. Vaccinationer	L 167 1955, jf. An 144 1956 L 59 1955	100% 50%	\$ 3	\$13.06.18.51.04.

Udgiftsart (1)	: Lovhjemmel (2)	: Finansierings- form (3)	: Paragraf- henvisning: for (3) i (2)	: Finanslovs konto
38. Kønssygdomme	L 74 1960	100%	§ 18	§13.06.18.51.05.
39. Afdelinger for åndssvæ- ge på lands- sygehuset, anlæg	L 147 1963	Dækning af anlægsudgif- terne	Akt 654 26/9 73, Akt 531 30/6 76, Akt 555 8/8 77	§13.20.06.63.03.
40. Lærerløn- ninger, sko- lekonsulen- ter	L 117 1962 L 65 1972 L 51 1979	55% af lønnin- ger, 50% sko- lekonsulenter- nes kontorhold	§ 8	§20.03.31.51.01. og 02.
41. Pension, lærere	L 65 1972	80%	§ 46	§26.03.20.51.04.
42. Private skoler	LB 161 1963	85%	Akt 650 25/6 52	§20.03.31.51.07.
43. Skolekørsel	L 17 1962	25%	§ 30	Del af §20.03.31.51.04.
44. Særundervis- ning	L 117 1962	16 2/3%	§ 31	Del af §20.03.31.51.04.
45. 8-10 klasse	L 233 1968	Reguleret til- skud pr.elev	§ 112	§20.03.31.51.05.
46. Ungdoms- og åftenskoler	LB 257 1960	46 2/3%	§ 14	§20.03.31.51.06.
47. Færøernes skolevæsen	L 117 1962	Dækning af driftsudg.		§20.03.31.
48. Færøernes pædagogiske studiesamling	Finanslov	Individuelt fastsat beløb		§20.03.31.53.01.
49. Færøernes skoledirek- tion	Finanslov	50%		§20.03.31.53.02.
50. Færinger på seminarium i Danmark	Finanslov	Individuelt fastsat beløb		§20.03.31.53.03.
51. Feriekurser for færøske lærere	Finanslov	Individuelt fastsat beløb		§20.03.31.53.04.
52. Statens ud- dannelses- støtte	L 113 1975	100%, 25%	§ 11 stk.2	Del af §20.01.04.51.01.
53. Færøernes seminarium	L 52 1979	Dækning af driftsudg.		Del af §20.07.01.
54. Færøernes maskinskole	An 392 1965 An 518 1977 L 54 1979	Dækning af driftsudg.	§ 3	Del af §20.06.21.

Udgiftsart (1)	: Lovhjemmel (2)	: Finansierings- form (3)	: Paragraf- henvisning: konto : for (3) : : i (2) :	: Finanslovs
55. Handelssko- ler og tekn.skoler	An 392 1965 An 518 1977 L 54 1979	100%, 80%	§ 3	Del af §20.06.01.52.01.
56. Skolehjem	An 392 1965 An 518 1977 L 54 1979	Delvis dækning af driftsudg.	§ 3	Del af §20.06.12.
57. Befordring af lærlin- ge	An 392 1965 An 518 1977 L 54 1979		§ 3	Del af §20.06.11.52.01.
58. Folkeskole- byggeri	Finanslovs- anmærkning	20%		§20.03.63.01.
59. Erhvervssko- ler, udstyr og anlægs- udgifter	An 392 1965 An 518 1977 L 54 1979	Indtil 100%	§ 3	Del af §20.20.06. 63.01., 70.01. og 74.01.
60. Vagar flyve- plads, drift		Dækning af nettodrifts- udgifter		§2.05.10.
61. Vagar flyve- plads, anlæg	Finanslov	Dækning af anlægsudg.		§2.05.20.70.10.
62. Post- og telegrafvæ- senet		Dækning af nettodrifts- udgifter		Del af §2.02.
63. Meteorologisk Institut		Dækning af driftsudg.		Del af §22.03.60.
64. Farvandsvæ- senet		Dækning af driftsudg.		Del af §22.03.71.
65. Havne, anlæg	Finanslov	25%	Aktstykke	§8.20.63.01.
66. Færøernes oppebørsels- kontor	Overens- komst mel- lem staten og hjemme- styret	25%	§ 4	§8.02.01.53.01.
67. Færøernes socialfor- valtning	Overens- komst mel- lem staten og hjemme- styret	Fixeret beløb	§ 4	§8.02.01.53.03.
68. Kirken, lønninger	L 294 1969 L 48 1963	60%	§ 1 stk. 4 og 6 § 5 stk. 3	Del af §19.02.03.51.01.
69. Kirken, særlige udg.	L 48 1963	Dækning af driftsudg.		§19.02.15.
70. Kirken, pension	L 294 1969	60%	§ 1 stk. 4 og 5	Del af §26.3.19.51.01.

Udgiftsart (1)	: Lovhjemmel (2)	: Finansierings- form (3)	: Paragraf- henvisning: for (3) i (2)	: Finanslovs konto
71. Politi		Dækning af drifts- og anlægsudg.		Del af §18.02. 31,41 og 80, §18.03.02. og 03. §18.20.02. og 3.
72. Danmarks Geolo- giske Undersøgelser		Delvis dækning af driftsudg.		Del af §27.04.03.
73. Færøernes fiskerila- boratorium		50% af visse udgifter		§12.01.01.53.10.

BILAG III.1

Øversigt over arten af statslig finansiering på de områder,
der er nævnt i kapitel 2»

Statslig driftsudgift.

Åndssvageforsorgen (dog ikke aflastnings- og fritidshjemmet i Tórshavn og Færøernes Specialskole).

Ulykkesforsikringsrådet.

Landslægen.

Tjenesterejser og befordring (Færøernes Skoledirektion).

Færøernes Seminarium.

Maskinskolen.

Uagar Lufthavn.

Post- og telegrafvæsenets funktioner på Færøerne.

Meteorologisk Institut.

Farvandsvæsenet.

Politiet.

Visse udgifter vedrørende kirken på Færøerne.

Statslig driftsudgift med delvis dækning:

Danmarks Geologiske undersøgelser.

Skolehjem, lærlingeundervisning.

Statslige tilskud;

100%

Hjælp til opdragelse, underhold m.v. og pleje for åndssvage m.v.

Uisse af sygekassernes udgifter.

Svangerskabshygien.

Kønssygdomsbekæmpelse.

Uisse vaccinationsudgifter.

Udstyr til lærlinge og undervisningsmaterialer, (tekniske skoler m.v.)

Statens uddannelsesstøtte.

Udgifterne ved eksamensafdelingerne på tekniske- og handelshøjskolerne.

Klienter under ekstern forsorg (åndssvageforsorgen).

85%

Lærerlønninger, private skoler.

80%

Lærerpensioner.
 Handelsskoler.
 Tekniske skoler.

75%

Færøernes specialskole.
 Epidemibekæmpelse.

66 2/3%

Flytteudgifter til kommunelæger.

60%

Hjælp i anledning af trang, krigstilfælde.
 Præster, lønninger og pensioner.

57,14%

Ejendomsudgifter vedrørende børnehaver og vuggestuer.

55%

Lærerlønninger, folkeskolen.
 Skolekonsulenternes lønninger.

50%

Folkepension.
 Invalidepension.
 Henlæggelser til opførelse af alderdoms- og plejehjem.
 Enkepension.
 Hjemmehjælp.
 Hjælp til forsørgelse af børn med fysiske og psykiske lidelser.
 Hjælp til forsørgelse af personer med visse sygdomme.
 Børnebidrag til enlige forsørgere m.v.
 Udgifter indenfor børneforsorgen (dog ikke børnehaver og vuggestuer).
 Aflastnings- og fritidshjemmet i Tórshavn.
 Visse af sygekassernes udgifter.
 Sygehusenes driftsudgifter (dog ikke tidligere statshospital).
 Jordemødre.
 Sundhedsplejersker.
 Lægeundersøgelse af børn.
 Skolelægeordningen - men maximeret.
 Visse vaccinationsudgifter.
 Skolekonsulenternes kontorhold.
 Rådighedsbeløb for Færøernes skoledirektion.

Fiskerilaboratoriet - visse udgiftsarter.
Kommunelæger, honorar.

46 2/3%

Timebetaling indenfor aftenskoleområdet.

Børnehaver og vuggestuer, driftsudgifter.
Sygedagpenge.
Drift af alderdoms- og plejehjem.

25%

Almindelig og særlig hjælp, herunder hjælp til enlige forsørgere
Visse af sygekassernes udgifter.
Skolekørsel, folkeskolen.
Uddannelsesstøtte til elever i 7-9. klasse.
Havnetilskud.
Oppebørselskontorets udgifter.

20%

Folkeskolebyggeri.

16 2/3%

Særundervisning.

Automatisk regulerede tilskud.

Tidligere statshospital (BFI).

Tilskuddet pr. medlem til sygekasserne (honorarreguleret).

Specifikt regulerede tilskud.

8-10 klasse (reguleret i loven).

Færøernes pædagogiske studiesamling.

Uddannelse af færinger på seminarium i det øvrige kongerige.

Feriekurser for færøske lærere.

Faste tilskud.

Administrationsudgifterne ved Færøernes socialforvaltning.

BILAG III.2

Generelle tilskud til de danske kommuner
og det grønlandske hjemmestyre

DANSKE KOMMUNER.

Reguleringen af de generelle tilskud har hidtil kunnet ske på principielt tre forskellige måder:

- a. Automatisk regulering på basis af den konstaterede udvikling i bruttofaktorindkomsten i hele samfundet (excl. offentlige ydelser) to år tidligere.
- b. Regulering som følge af stedfundne udgifts- og opgaveomlægninger indenfor den offentlige sektor.
- c. Hvert tredje år fastsættes tilskuddene principielt frit af indenrigsministeren med tilslutning fra finansudvalget.

Et lovforslag om ændret reguleringsmetode for de generelle tilskud (udgiftsbehovstilskuddene) blev den 23. oktober 1978 endeligt vedtaget. Loven medfører direkte og indirekte forskellige ændringer af den hidtil fulgte praksis.

Den nye lov medfører, at der sker væsentlige indholdsmæssige ændringer for så vidt angår pkt. a. og c., mens der kun sker visse proceduremæssige justeringer for så vidt angår pkt. b.

ad a. (Den løbende regulering af tilskuddene).

Den løbende regulering af tilskuddet sker nu med udgangspunkt i den forventede udvikling i lønninger og priser i amtskommuner og kommuner i det år, tilskuddet vedrører.

Nyordningen består i:

- at der ikke længere reguleres på grundlag af BFI-udviklingen, men alene på grundlag af pris- og lønudviklingen,
- at reguleringen ikke længere sker med to års efterslæb, men derimod er fremadrettet,
- at reguleringen ikke længere sker helautomatisk, men på grundlag af den forventede udvikling. Der er ikke på forhånd taget stilling til, om det er statens eller kommunernes forventninger, som skal lægges til grund, men der er forudsat en forhandling mellem regeringen og kommunerne om dette punkt.

ad b. (Udgifts- og opgaveomlægninger).

Der er hidtil foretaget en del udgifts- og opgaveomlægninger indenfor den offentlige sektor. De byrdefordelmæssige virkninger af omlægningerne er søgt neutraliseret over de generelle tilskud (totalbalanceprincippet).

Der tilsigtes i den nye lov ingen reelle ændringer i den måde, hvorpå kompensationsmellemværender hidtil er blevet opgjort.

På enkelte punkter vil der dog i forlængelse af den nye lov ske visse proceduremæssige tilpasninger. Efter den nye procedure vil der gå længere tid mellem kompensationsforhandlingerne.

ad c. (Fri fastsættelse hvert 3. år).

Efter den hidtil gældende ordning havde regeringen (med finansudvalgets tilslutning) fri adgang til hvert 3. år at fastsætte tilskuddene. I praksis havde denne mulighed imidlertid ikke været anvendt. I den nye lov er 3-årsreglen ophævet, idet loven bestemmer, at der ud over de to hidtil nævnte reguleringsmetoder (pris- og lønudvikling samt kompensationsmellemværender) kan ske regulering ved, at man ved tilskudsreguleringen kan tage hensyn til den forventede udvikling i statens, kommunernes og amtskommunernes økonomi som helhed i samme år.

Tabel III,1. Faktisk anvendte reguleringsprocenter for de generelle tilskud til kommunerne i perioden 1975 til 1980.

Periode	Reguleringsprocent
Fra finansåret 1975/76 til 1976/77 ¹⁾	14,2
- - 1976/77 - 1977/78 ²⁾	8,4
- - 1977/78 - 1978/79 ²⁾	14,3
- - 1978 - 1979 ³⁾	9,0
- - 1979 - 1980 ⁴⁾	7,5

1) Regulering på grundlag af udviklingen i bruttofaktorindkomsten to år tidligere.

2) Regulering på grundlag af udviklingen i bruttofaktorindkomsten i den private sektor to år tidligere.

3) Regulering delvis på grundlag af udviklingen i bruttofaktorindkomsten i den private sektor og delvis på grundlag af den forventede pris- og lønudvikling i den offentlige sektor.

4) Regulering på grundlag af den forventede pris- og lønudvikling i den offentlige sektor.

Den ny regel betyder i virkeligheden, at der efter den nye lov hvert år er åbent for fri forhandling om de generelle tilskuds stør-

reise. Der er vide rammer for, hvilke ting der kan tages op i denne forbindelse (fx ændrede skatteforhold eller ny lovgivning, udviklingen på arbejdsmarkedet og lignende forhold af betydning for kommunernes og statens samlede økonomi). Der er ikke automatisk indbygget et system for efterregulering i tilfælde af afvigelser mellem den forventede og faktiske pris- og lønudvikling i kommunerne. Dette spørgsmål kan naturligvis rejses under reguleringsdrøftelserne for det kommende år.

I tabel III, i ovenfor er vist de faktiske anvendte reguleringsprocenter i perioden 1975 til 1980 for statens generelle tilskud til danske kommuner.

DET GRØNLANDSKE HJEMMESTYRE.

I bemærkningerne til det vedtagne forslag om lov om Grønlands hjemmestyre hedder det, at den regelfastsættende og administrative myndighed på visse områder kan overgå til hjemmestyret således, at staten yder et tilskud til hjemmestyret til varetagelsen af disse opgaver. Ud fra hensynet til, at lovgivningsmagt og bevillingsmyndighed ikke bør adskilles, foreslås det, at overførslen sker ved lov, hvorved rigsmyndighederne delegerer den regelfastsættende og administrative myndighed på området til hjemmestyret, ligesom tilskuddet fastsættes ved lov. Det forudsættes, at tilskuddene i hvert fald for de første år efter hjemmestyrets indførelse udformes som et generelt tilskud, der fastsættes for 3 år ad gangen, og at tilskuddet for de 3-årige perioders 2. og 3. finansår reguleres i overensstemmelse med ændringerne i den danske bruttofaktorindkomst (excl. den offentlige sektor), 2 år tidligere.

I bemærkningerne til det vedtagne forslag til lov om folkeskolen i Grønland er principperne for dette tilskud nærmere defineret, idet tilskud vil blive søgt ydet som et samlet generelt tilskud omfattende både drifts- og anlægsformål. Tilskuddet, der vil blive fastsat med udgangspunkt i statens besparelse ved de forskellige sagsområders overgang, vil blive søgt udformet efter tilsvarende principper som det generelle tilskud til de danske kommuner, jf. lovbekendtgørelse nr. 412 af 2. august 1974 om generelle tilskud til amtskommuner og kommuner, som ændret ved lov nr. 120 af 23. marts 1977. Et lovforslag i overensstemmelse med ovennævnte retningslinier vil blive fremsat i folketinget i efteråret 1979.

Forsåvidt angår overførslen af Kgl. Grønlandske Handel's produktions- og salgsvirksomhed er der i hjemmestyrekommissionens betænkning opstillet 2 alternative tilskudsmodeller, uden at der foretages et endeligt valg mellem dem. Spørgsmålet skal senere forhandles med hjemmestyret. Det ene forslag er et tilskud, der kan indarbejdes i det generelle tilskud. Det andet forslag tager udgangspunkt i følgende principper:

- a) Fast årligt tilskud til de af hjemmestyret overtagne produktionsvirksomheders normale drift og vedligeholdelse ("Overhead- og vedligeholdelsestilskud").
- b) Fast årligt tilskud til drift og vedligeholdelse af de af hjemmestyret overtagne trawlere ("Trawlertilskud").
- c) Variabelt tilskud til stabilisering af salgspriser på de grønlandske produkter såvel som indkøbspriser på særlig vigtige importvarer til produktion og fiskeri ("Stabiliseringstilskud").
- d) Anlægstilskud til køb, nybygning og ombygning af anlæg og skibe ("Investeringsstilskud").

BILAG V.IStatistiske kilder.Færøske statistiske kilder.1. Nationalregnskab (herunder bruttofaktorindkomst).

Nationalregnskabsarbejdet, der er foregået på Færøerne for årene siden 1962, er efter et par års pause genoptaget, således at der i foråret 1979 er offentliggjort nye tal for perioden 1974-77 ved hjælp af de hidtil anvendte metoder. Nationalregnskabet beregnes kun i løbende priser og er for væsentlige områder baseret på særdeles usikre oplysninger. Anvendelse af oplysninger fra nationalregnskabet må kræve en forudgående gennemgribende revision af beregningsmetoderne, herunder inddragelse af detaljerede oplysninger fra udenrigshandelstatistikken samt opstilling af tal i faste priser. Hidtil er nationalregnskabsoplysningerne kun beregnet i form af endelige tal, der normalt er fremkommet omkring 1 1/2 år efter udløbet af det pågældende år, og det kan ikke ventes, at denne fremstillingstid kan forkortes med mere end omkring 1/2 år på grund af det meget store arbejde med indsamlingen af oplysningerne.

2. Udenrigshandelstatistik.a. Import.

Fra januar 1978 er der påbegyndt udarbejdelse af oplysninger om importen til Færøerne på månedsbasis. Statistikken udarbejdes i Danmarks Statistik på grundlag af dels attester for importen fra tredjelande indsamlet af de færøske toldmyndigheder (Gjaldstovan) og dels den danske eksport til Færøerne med tillæg af en skønnet værdi af fragtomkostningerne fra Danmark til Færøerne. Oplysningerne om den danske eksport til Færøerne tages fra Danmarks Statistiks almindelige eksportstatistik og er derfor grupperet efter den danske syvcifrede opdeling af udenrigshandelen. I modsætning hertil er den færøske import fra tredjelande grupperet efter en særlig færøsk sekscifret inddeling, hvor der dog er sammenfald med den danske for de første fire

cifres vedkommende. Den færøske inddeling er udarbejdet i samarbejde mellem Danmarks Statistik og Gjaldstovan.

Offentliggørelsen af disse månedsoplysninger er påbegyndt i sommeren 1978 og sker på nuværende tidspunkt stort set til de terminer, der for fremtiden må ventes at være gældende, dvs. omkring 6-7 uger efter udløbet af den pågældende måned. Efterfølgende rettelser kan medføre mindre ændringer i tallene, men endelige årsoplysninger ventes at foreligge 4-6 måneder efter udløbet af det pågældende år.

b. Eksport.

Månedsvise oplysninger for eksporten grupperet efter den seks-cifrede færøske inddeling udarbejdes på Færøerne, hvor oplysningerne offentliggøres. Samtidig sendes oplysningerne til Danmarks Statistik, hvor de indkodes sammen med de ovennævnte importoplysninger. Eksportoplysningerne udarbejdes normalt mellem tre og seks uger efter udløbet af den pågældende måned.

c. Enhedsværdier og bytteforhold.

Til brug for arbejdet med beregning af nationalregnskabet i faste priser er import og eksport beregnet i faste priser for årene siden 1970. Som konsekvens heraf foreligger også prisindeks for import og eksport totalt og opdelt på varegrupper for denne periode. Ved anvendelse af disse prisindeks er der endvidere opstillet et bytteforholdstal for Færøernes udenrigshandel. Arbejdet er oprindeligt udført i samarbejde mellem det færøske statistikkontor, Hagdeildin, og Danmarks Statistik, men er i de sidste år udelukkende lavet i Danmarks Statistik. Beregningerne foretages manuelt ud fra den endelige udenrigshandelsstatistik for det pågældende år, og er derfor primært baseret på gennemsnitspriser (enhedsværdier) for ret grove varegrupper. Inden beregningen af det samlede prisindeks fjernes de åbenbart mest urimelige gennemsnitspriser, og der indføres enkelte specielt indhentede prisindeks.

Til brug for den årsrapport, som Det rådgivende udvalg vedr. Færøerne udarbejder, er der beregnet foreløbige prisindeks for de seneste år på basis af udenrigshandelstal for en del af året.

Den ny månedsstatistik for importen skulle i princippet gøre det muligt at beregne enhedsværdiindeks på månedsbasis efter samme edb-program som det danske indeks. Det ville betyde, at der kunne fremstilles indeks omkring otte uger efter en måneds udløb. Da den færøske import er fordelt på mange varegrupper med relativt små værdier i hver, er det tænkeligt, at månedsindeks ville være for upræcise, og

at det derfor ville være mere rimeligt at udarbejde kvartalsvise enhedsværdiindeks.

For eksporten er de nuværende beregninger baseret på de mest detaljerede varegrupper i udenrigshandelsstatistikken, hvilket vil sige, at en edb-behandling her ikke vil give nogen kvalitetsmæssig forbedring. Derimod gælder, at de sekscifrede varegrupper for en dels vedkommende er for grove til, at gennemsnitspriserne giver et rimeligt billede af prisudviklingen. Dette hænger sammen med det almindelige problem ved anvendelse af gennemsnitspriser, at der kræves homogenitet af varen, før gennemsnitspriser giver det rigtige billede. Som eksempel herpå kan nævnes, at eksportstatistikken ikke skelner mellem de forskellige forarbejdningsgrader for fiskefileter, således at gennemsnitsprisen dækker både blokke og fileter direkte til konsum, der har ret forskellige prisniveauer og udviklinger.

3. Detailpristal.

Hvert kvartal udarbejder det færøske prisråd et detailpristal baseret på en detaljeret indsamling af priser på varer og tjenester i detailhandelen. Indeksets hovedformål er dyrtidsregulering af lønninger, og i vægtfordelingen er det søgt at måle sammensætningen af forbruget hos en familie med to voksne og mellem to og otte børn.

Vægtfordelingen er fra 1972 og baseret på regnskaber fra 47 husholdninger. Der har aldrig på Færøerne været foretaget en detaljeret forbrugsundersøgelse af samme type som foretages med nogle års mellemrum for både Danmark og Grønland.

Hvis indekset skal anvendes i forbindelse med regulering af generelle tilskud til Færøerne, vil det formentlig være nødvendigt at foretage en forbrugsundersøgelse for at gøre vægtfordelingen repræsentativ for hele den færøske befolkning.

Det færøske detailpristal adskiller sig principielt fra det danske reguleringspristal ved at indeholde afgifter og ved ikke at anvende sæsonkorrektur af de mest sæsonprægede varer. Disse momenter vil dog ikke være uoverstigelige vanskeligheder i relation til indeksets anvendelse som reguleringsmekanisme for et generelt tilskud. Såfremt det ønskes, kan indekset givetvis beregnes ekskl. afgifter på samme måde som reguleringspristallet i princippet afledes fra forbrugerpristallet i Danmark. Tilsvarende kan en sæsonkorrektur af enkelte varegrupper også etableres i det færøske detailpristal, såfremt det er nødvendigt for en reguleringsmekanisme.

4. Priser for fisk.

Som nævnt i forbindelse med den færøske udenrigshandelsstatistik giver gennemsnitspriserne for de enkelte varegrupper ikke et fuldstændigt billede af prisudviklingen på grund af manglende homogenitet i grupperne.

Der findes ikke for tiden et alternativ til disse gennemsnitspriser, men da størsteparten af den færøske eksport af fiskevarer foretages gennem det fælles eksportselskab "Fiskasøla", vil det være forholdsvis overkommeligt at opbygge en egentlig prisstatistik for ensartede varegrupper ud fra fakturapriser. Denne statistik kunne tage højde for forskellige kvaliteter, pakningsstørrelser osv. Udover den utvivlsomme interesse på Færøerne for at kunne følge sådanne priser månedsvis, kunne priserne sammenvejes til et enkelt indeks, der eventuelt kunne anvendes som indikator for situationer med særlig høje eller lave eksportpriser.

Danske statistiske kilder.

5. Nationalregnskab for Danmark.

Den danske nationalregnskabsstatistik har gennem en årrække været under omlægning, men med hensyn til offentliggørelsesterminer er der endnu ikke sket større ændringer. Foreløbige tal for et år offentliggøres i midten af december i det pågældende år, derefter offentliggøres reviderede foreløbige tal i løbet af foråret, mens endelige tal offentliggøres omkring to år efter udløbet af året. Efter omlægningen vil der formentlig blive udarbejdet endnu en udgave af foreløbige tal omkring ni måneder efter årets udløb, mens de endelige tal formentlig kan fremskyndes nogle måneder i forhold til de hidtidige frister.

Til regulering af bloktilskud til kommunerne er hidtil anvendt de foreløbige tal fra foråret, uanset om de senere korrektioner ændrer tallenes størrelse.

I relation til regulering af generelle tilskud er især værdien af bruttofaktorindkomsten interessant som udtryk for de indkomster, der skabes ved produktion i det danske samfund. Blandt andet på grund af den offentlige sektors særlige stilling og på grund af den definitionsbestemte af bruttofaktorindkomsten i denne sektor som summen af afskrivninger og de offentlig ansattes lønninger, er denne del af bruttofaktorindkomsten holdt udenfor reguleringsmekanismen for

kommunerne i de seneste år og for Grønland. Hertil kommer, at lønninger til kommunalt ansatte er en del af bruttofaktoriindkomsten i sektoren, hvorfor kommunerne delvis kunne påvirke tilskuddets størrelse ved at ændre lønnen til de ansatte eller antallet af ansatte.

Da bruttofaktoriindkomsten i alle erhverv beregnes som forskellen mellem erhvervenes produktionsværdi og deres råstofforbrug, er det ikke muligt direkte at finde et prisindeks for bruttofaktoriindkomsten i et erhverv. Sådanne prisindeks beregnes derfor indirekte som forholdet mellem erhvervets bruttofaktoriindkomst i løbende og i faste priser (implicit prisindeks).

6. Bytteforhold for Danmark.

For Danmark beregnes på månedsbasis enhedsværdiindeks for både import og eksport, hvorudfra månedlige bytteforholdstal opstilles. Indeksene beregnes maskinelt på grundlag af de mest detaljerede varegrupper i udenrigshandelsstatistikken, hvor dog et sæt kontrolprogrammer sørger for at udskille en række tvivlsomme indeks til nærmere undersøgelse. Alligevel er indeksene påvirket af skævheder i forbindelse med den manglende homogenitet indenfor de enkelte varegrupper.

Udover at undersøge (og eventuelt korrigere) indeks med ekstrem udvikling søges indeksene forbedret ved til stadighed at anvende en beregning både med det aktuelle og det foregående års vægte, hvorefter de to indeks vejes sammen og sammenkædes med foregående års indeks.

Forskellige faktorer i den månedlige udenrigshandelsstatistik medfører andre usikkerhedsmomenter i enhedsværdiindeksene. Således bevirker det relativt store antal statistikblanketter, der skal undersøges nærmere, at der kommer rettelser til de først offentliggjorte foreløbige tal. Et andet problem udgøres af tilskuddene fra EF's landbrugsfond (FEOGA) til en lang række landbrugsvarer. Her bevirker det administrative system, at tilskuddet for eksporten af nogle varer indregnes i eksportprisen og dermed i udenrigshandelsstatistikken, mens det for andre varer udbetales direkte til eksportørerne fra de danske myndigheder og derfor ikke indgår i udenrigshandelstallene. En løsning på dette problem kunne være altid at indregne tilskuddet i eksportværdierne, uanset hvor tilskuddet udbetales.

Selv om enhedsværdiindeks og bytteforholdstal blev beregnet "bedst muligt", ville det ikke nødvendigvis give et fuldstændigt billede af landets situation overfor udlandet. Således burde det tages

i betragtning, at ændringer i valutakurserne medfører væsentlige ændringer i gældsbyrdens reale størrelse. Endvidere registreres transaktioner, der handles i udenlandsk valuta, almindeligvis til kursværdien på datoen for varens passage af landegrænsen, mens eksportøren givetvis i en del tilfælde lader betalingen stå i udlandet, til en ventet forbedring af kurserne indfinder sig.

I forbindelse med den danske dyrtidskommissions overvejelser i 1975 vedrørende ændringer i systemet for dyrtidsregulering af lønninger, diskuteredes mulighederne for at indføre en "katastrofeklausul", således at visse ændringer i bytteforholdet kunne medføre ændringer i dyrtidsreguleringen. Kommissionen drøftede både muligheden af automatiske ændringer og halvautomatiske, der udløste forhandlinger, men systemet blev ikke gennemført i praksis. I betænkningens annex s. 48 ff. nævnes, at blandt en del undersøgte metoder til en bytteforholdskorrektion foretrakkes en grænse på 4 point i bytteforholdet i et kvartal i forhold til gennemsnittet af de tre foregående kvartaler. Kun denne metode var i stand til at udskille de fire store kriser siden 2. verdenskrig uden også at udskille andre mere tilfældige udsving i indekset. Dog nævnes, at energikrisen i 1973 kun udskilles, såfremt der anvendes andre tremåneders perioder end de sædvanlige kalenderårs-kvartaler. Dette er siden blevet muligt, idet bytteforholdet fra 1977 er blevet beregnet på månedsbasis og ikke som tidligere på kvartalsbasis.

7. Reguleringspristal.

Danmarks Statistik udarbejder hvert kvartal med hjemmel i en særlig lov et pristal, der anvendes til regulering af lønninger m.v. Indekset beregnes som et gennemsnit af tre månedsprisindeks, der udarbejdes på basis af samme prismateriale som indsamles til forbrugerprisindekset. Prismaterialet renses dog for afgifter, og subsidier tillægges, inden det indgår i månedsprisindekset.

Herudover adskiller månedsprisindekset sig fra forbrugerprisindekset ved, at det første hidtil har anvendt lønmodtagernes forbrug, og det andet anvender hele befolkningens forbrug som vægte. Lønmodtagernes forbrug findes på grundlag af forbrugsundersøgelser, der har været afholdt med ca. 5 års mellemrum, mens den samlede befolknings forbrugssammensætning tages fra nationalregnskabet.

Da forbrugsundersøgelsen for 1976 dækkede hele befolkningens forbrug, vil månedsprisindekset fremover anvende dette som vægtgrund-

lag, men der vil stadig være forskelle i relation til forbrugerprisindekset, der bl.a. af hensyn til mulighederne for i fremtiden at kunne få nyere vægte fra nationalregnskabet end fra forbrugsundersøgelser, vil fastholde dette grundlag.